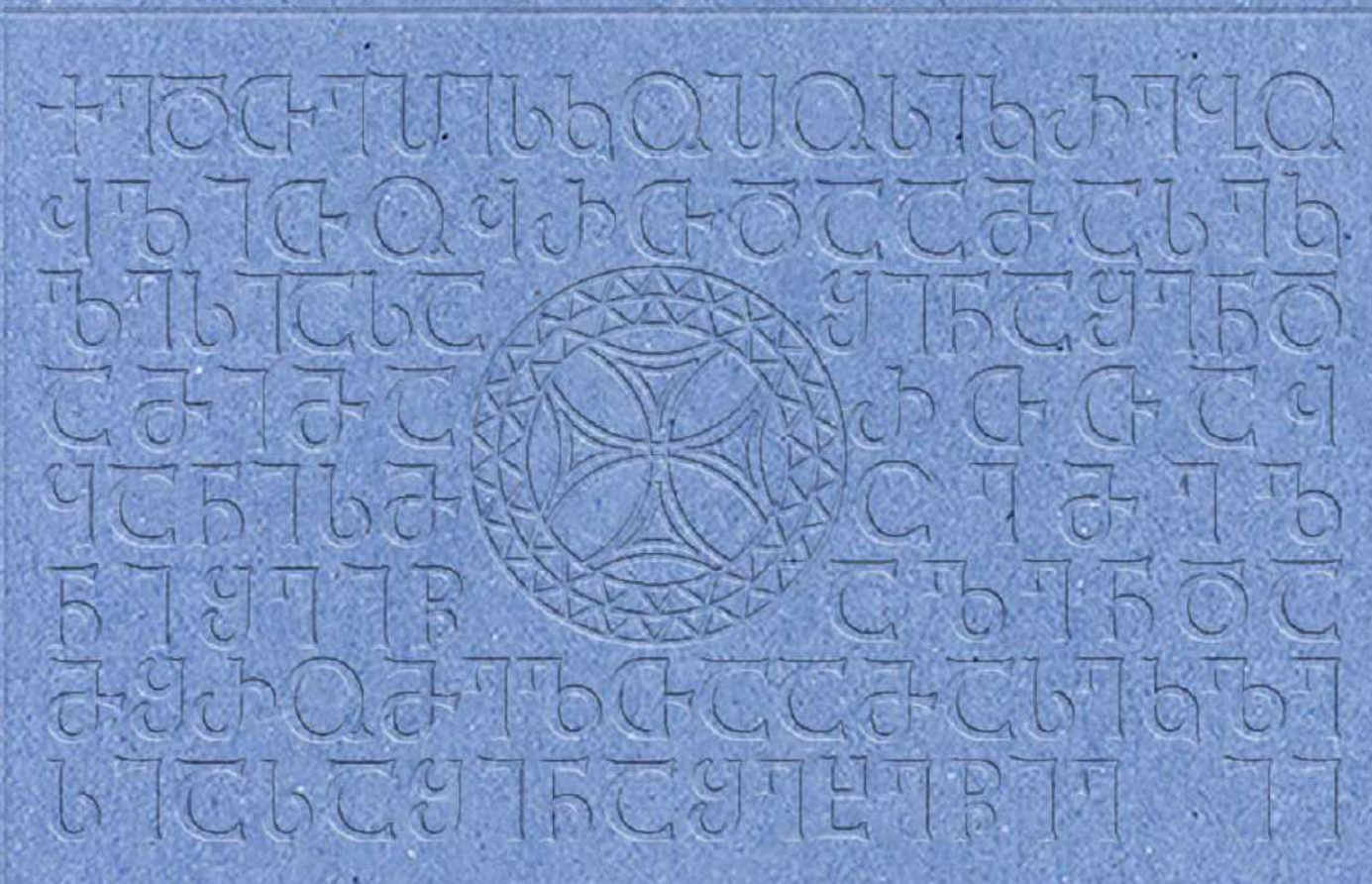

ACADEMY FOR DIGITAL
HUMANITIES – GEORGIA

დიგიტალური
ქართველოლოგია

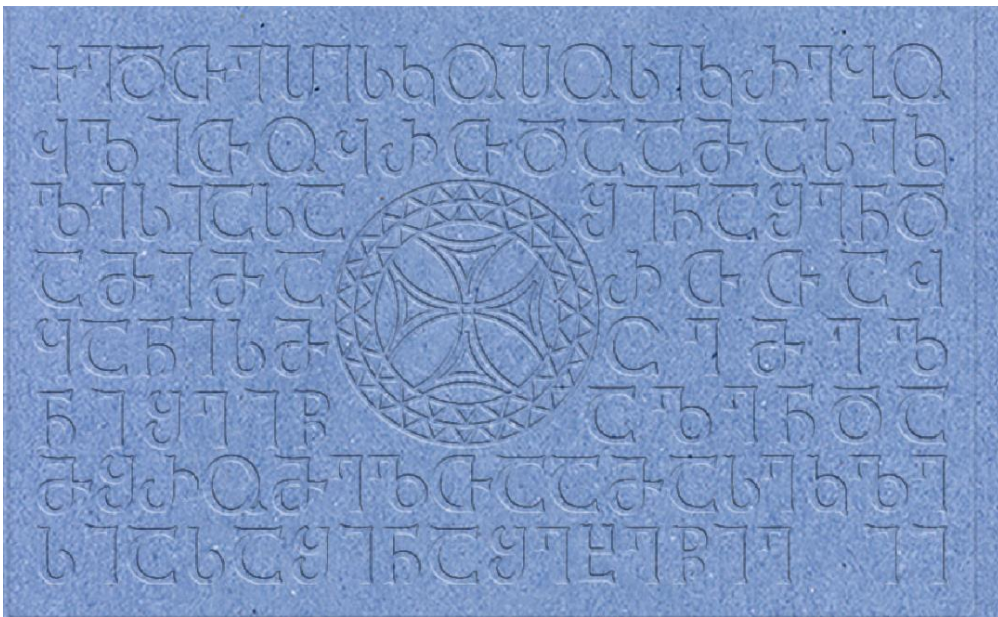
**Digital
Kartvelology**

INTERNATIONAL BILINGUAL JOURNAL
VOLUME 2

The Bilingual Scientific Online Journal of the **Academy for Digital Humanities**

დიגיტალური ჰუმანიტარის აკადემია - საქართველოს
ორენოვანი საერთაშორისო სამეცნიერო ონლაინჟურნალი

დიგიტალური ქართველოლოგია

Digital Kartvelology

Volume 2

Dedicated to the Memory of Winfried Boeder (2.4.1937 – 22.12.2023)

ეძღვნება ვინფრიდ ბოედერის (2.4.1937 – 22.12.2023) ხსოვნას

Tbilisi / თბილისი

2023

The journal **Digital Kartvelology** aims to promote the development of Digital Kartvelology and to create an academic platform for specialists working in Digital Humanities to publish scientific papers. The journal covers the following fields: Digital Humanities, Digital Kartvelology, Digital Rustvelology, Digital Caucasiology, Digital Lexicography, Translation Studies, Georgian Language Technologies, Corpus linguistics, Documentary Linguistics, Digital Manuscript Studies.

ჟურნალი **დიגיტალური ქართველოლოგია** მიზნად ისახავს დიგიტალური ქართველოლოგიის განვითარების ხელშეწყობას და წარმოადგენს აკადემიურ პლატფორმას აღნიშნული მიმართულების სპეციალისტებისთვის სამეცნიერო ნაშრომების გამოსაქვეყნებლად. ჟურნალში წარმოდგენილია შემდეგი დარგები: დიგიტალური ჰუმანიტარია, დიგიტალური ქართველოლოგია, დიგიტალური რუსთველოლოგია, დიგიტალური კავკასიოლოგია, დიგიტალური ლექსიკოგრაფია, თარგმანმცოდნეობა, ქართული ენის ტექნოლოგიები, კორპუსლინგვისტიკა, დოკუმენტისტიკა, ხელნაწერთა დიგიტალური შესწავლა.

Scientific Council:

Chairman of the Scientific Council: Jost Gippert (Germany)

Members of the Scientific Council: Manana Tandashvili (Germany), Paul Meurer (Norway), Bernard Outtier (France), Iryna Gurevych (Germany), Tony McEnery (England), Mzekala Shanidze (Georgia), Tinatin Margalitzadze (Georgia), Nino Pirtskhalava (Georgia), Vakhtang Litcheli (Georgia)

Secretary of the Scientific Council: Mariam Kamarauli (Germany)

სამეცნიერო საბჭო:

სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე: იოსტ გიპერტი (გერმანია)

სამეცნიერო საბჭოს წევრები: მანანა თანდაშვილი (გერმანია), პაულ მოირერი (ნორვეგია), ბერნარ უტიე (საფრანგეთი), ირინა გურევიჩი (გერმანია), ტონი მაკენერი (ინგლისი), მზექალა შანიძე (საქართველო), თინათინ მარგალიტაძე (საქართველო), ნინო ფირცხალავა (საქართველო), ვახტანგ ლიჩელი (საქართველო)

სამეცნიერო საბჭოს მდივანი: მარიამ ყამარაული (გერმანია)

Editorial Board:

Manana Tandashvili (Editor-in-Chief), Darejan Tvaltadze (Editor), Ramaz Khalvashi, Maia Lomia, Ketevan Margiani, Ketevan Datukishvili, Khatuna Beridze, Natia Dundua (Executive Secretary), Kakhaber Loria, Luka Nakhutsrishvili

სარედაქციო საბჭო:

მანანა თანდაშვილი (მთავარი რედაქტორი), დარეჯან თვალთვაძე (რედაქტორი), რამაზ ხალვაში, მაია ლომია, ქეთევან მარგიანი, ხათუნა ბერიძე, ნათია დუნდუა (აღმასრულებელი მდივანი), კახაბერ ლორია, ლუკა ნახუტყრიშვილი

დიגיტალური
ჰუმანიტარია
აკადემია

© Academy for Digital Humanities - Georgia

© დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემია - საქართველო

ISSN: 2720-8427 (online)

Digital Kartvelology, Vol. 2

დიגיტალური ქართველოლოგია, ტომი 2

Contents / სარჩევი:

Preface (Manana Tandashvili, Jost Gippert)	V
წინასიტყვაობა (მანანა თანდაშვილი, იოსტ გიპერტი)	IX
Address to the Symposium's Participants (Mzekala Shanidze)	XVI
მიმართვა სიმპოზიუმის მონაწილეებისადმი (მზექალა შანიძე)	XVI
I. History of Sciences / მეცნიერების ისტორია	
George Hewitt (School of Oriental and African Studies, London) Studying Kartvelian/Caucasian Languages in the Soviet Period and Today	1
ჯორჯ ჰუიტი ქართველურ/კავკასიურ ენათა შესწავლა საბჭოთა პერიოდში და დღეს	12
II. Lexicography / ლექსიკოგრაფია	
Donald Rayfield (Queen Mary University, London) The Indigestible Impact of English on the Modern Georgian Lexicon	14
დონალდ რეიფილდი ინგლისური ენის დამღუპველი ზეგავლენა თანამედროვე ქართული ენის ლექსიკაზე	27
III. Linguistics / ენათმეცნიერება	
Jost Gippert (University of Hamburg) Old Georgian "Suffixaufnahme" Revisited (II)	29
იოსტ გიპერტი "Suffixaufnahme"-ს რევიზიისათვის ძველ ქართულში (II)	56
IV. Documentary Linguistics / დოკუმენტისტიკა	
Ramaz Khalvashi (Shota Rustaveli Batumi State University) Batumi Linguoculturological Digital Archive: New Perspectives of the Documentation of the Adjara Region	57
რამაზ ხალვაში ბათუმის ლინგუოკულტუროლოგიური დიგიტალური არქივი: დოკუმენტირების ახალი პერსპექტივები	69
Karina Vamling (Malmö University) An Exploration of the Urban Linguistic Landscape of Batumi: The Case of Luka Asatiani Street	70
კარინა ვამლინგი ურბანული ლანდშაფტის ლინგვისტური კვლევისათვის ბათუმში: ლუკა ასათიანის სტრეტის მაგალითი	81

V. Digital Rustvelology / დიგიტალური რუსთველოლოგია

Manana Tandaschwili (University of Frankfurt), Mariam Kamarauli (University of Hamburg) Translating the Stylistic Devices of <i>The Knight in the Panther's Skin</i> (The case of the 'sun')	82
მანანა თანდაშვილი, მარიამ კამარაული „ვეფხისტყაოსანში“ გამოყენებული მხატვრული ხერხების თარგმნისათვის (მეტაფორის შემცველი მიმართვის ფორმულის თარგმნის მაგალითზე)	104

VI. Digital Manuscript Studies / ხელნაწერთა დიგიტალური შესწავლა

Bernard Outtier (Bibliothèque du Caucase, Saint-Martin-de-la-Mer) <i>Colligate fragmenta</i> : Fragments of Dispersed Caucasian Manuscripts Virtually Reunited	106
ბერნარ უტიე <i>Colligate fragmenta</i> : დანაწევრებულ და ვირტუალურად გამთლიანებულ კავკასიურ ხელნაწერთა ფრაგმენტები	123
Theresa Zammit Lupi (Charles Francis University, Graz) A Codicological Description of the Georgian Lectionary at Graz University Library	124
ტერეზა ზამიტ ლუპი გრაცის ქართული ლექციონარის კოდიკოლოგიური აღწერილობა	132
Maia Matchavariani (Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Tbilisi) The Georgian Life of Paul of Thebes	135
მაია მაჭავარიანი პავლე თებელის „ცხოვრების“ უძველესი ქართული ვერსია	169
Christa Müller-Kessler (Friedrich Schiller University, Jena) Addendum to John Chrysostom's Homily <i>de poenitentia</i> (CPG 4631; PG 60, 765–768) in Christian Palestinian Aramaic	170
კრისტა მიულერ-კესლერი იოანე ოქროპირის ჰომილიის <i>de poenitentia</i> (CPG 4631; PG 60, 765–768) ქრისტიანულ-პალესტინური არამეული ტექსტის ერთი დამატებითი ფურცელი	176

VII. Digital Caucasiology / დიგიტალური კავკასიოლოგია

Paul Meurer (University of Bergen) Towards a Treebank of Abkhaz. The AbNC, Analysing Abkhaz, and the Importance of Good Tools	177
პაულ მოირერი აფხაზური ენის ხეთა ბანკი. აფხაზური ენის ეროვნული კორპუსი, აფხაზური ენის ანალიზი და შესაფერისი ინსტრუმენტები	186
Nina Dobrushina (Laboratoire Dynamique du Langage, CNRS, Lyon) Nakh-Daghestanian Languages: Digital Resources and some Examples of their Use	188
ნინა დობრუშინა ნახურ-დაღესტნური ენები: ციფრული რესურსები და მათი გამოყენების რამდენიმე მაგალითი	199

Old Georgian “Suffixaufnahme” Revisited (II)

Jost Gippert (Hamburg)

In the first part of the present paper,¹ I have tried to show how the knowledge about the Old Georgian phenomenon of “Suffixaufnahme” developed in the 18th–19th centuries, mostly by the efforts of the Georgian catholicos Anton I and the French scholar Marie-Félicité Brosset,² and argued that the main shortcoming of their treatises was the problem that the sources they relied upon were late and not very reliable for the grammatical analysis of Old Georgian proper. This is clearly visible in examples like სახელითა მამისა-თა, და ძისა-თა, და სულისა წმინდისა-თა³ “in the name of the Father, the Son and the Holy Spirit”, obviously taken from the Gospel of Matthew (28.19) in the Bakar Bible of 1743 (hereafter: “B”), where in the “double rapport”, the instrumental ending -ითა is reduced to -თა due to the loss of the character *o* = *y* after the -ა of the genitive ending; the non-reduced endings are found in all older Georgian witnesses of the Gospel from *khanmeti* times up to the Athonite redaction, which read სახელითა მამისა-თა და ძისა-თა და სულისა წმინდისა-თა, thus testifying to the standard of Old Georgian grammar. In cases like კელითა მოციქულთა-თა, also taken from the Bakar Bible (Acts 5.12),⁴ for earlier კელითა მოციქულთა-თა, we even see the effect of a seeming violation of the rule that after the genitive plural ending -თა, the addition of a second -თა is excluded;⁵ as a matter of fact, the double ending -თა-თა as representing older -თა-თა is attested very often in sources of the period from the 13th to the 19th centuries which we may call “Late Old Georgian”.⁶ While this is still a spelling problem rather than a grammatical one, we even meet with true violations of the rule as in the first book of Maccabees in the Bakar Bible, which was translated from Russian in the 18th century, with რამეთუ არა სიმრავლეთა შინა მკედართა-თა ძლევა ბრძოლისა არს “for the victory of the fight is not in the multitudes of warriors” (I Macc. 3.20): here we should expect the substitution of the second -თა by its singular counterpart -სა, yielding *სიმრავლეთა შინა მკედართა-სა. Similarly, we find the two lines რამეთუ ჰსცვიდა ბრძანებათა საღმრთოთა, რომელ არს დაცუა სჯულთა წინაპართა-თა “for he guarded the divine commandments, which means (lit. is) guarding the beliefs of the ancestors” in the preface for Anton I’s *Martyrikon*⁷ that was authored by his pupils Gaios and Ioane,⁸ both renowned as authors of grammatical treatises of Georgian themselves;⁹ instead of წინაპართა-თა, we should expect the form წინაპართა-სა with the dative singular ending replacing the “doubled” plural ending. In another verse from the Bakar Bible, from the first book of Chronicles, we even find a twofold violation of the Old Georgian rules in ესე სახელნი მთავართა მკედართა-თა “these (are) the names of the leaders of the soldiers”; here the attached -თა should have been replaced by the genitive singular ending -ისა, and the nominative plural ending of the head noun, სახელნი “names”, should have

¹ Gippert 2022: 120–141.

² Brosset 1834 and 1837; Anton 1895.

³ Brosset 1834: 80; 1837: 232; see Gippert 2022: 125.

⁴ Brosset 1834: 80; 1837: 232; Anton 1885: 136; see Gippert 2022: 121, 125 and 137.

⁵ Brosset 1834: 83; 1837: 235; see Gippert 2022: 132.

⁶ Cf., e.g., სავსე იყო კევი იგი სიმრავლითა კაცთათა (for კაცთაათა) “that gorge was full with a bulk of men” in *Kartlis Cxovreba* I (Qaukhchishvili 1955, 200, l. 18).

⁷ Gabidzashvili & Kavtaria 1980: 11, ll. 31–32.

⁸ “მოწაფეთა მიერ გაიოს არხილიაკონისა და თანამოწაფისა მისისა, მისი უმაღლესობის მეფის მოძღურის იოანეს მიერ, მის გავრიილისათა” (Gabidzashvili and Kavtaria 1980: 9).

⁹ გაიოზ რექტორი and იოანე ბატონიშვილი, son of king George XII; see Gaioz 1789 (cf. Nikolaishvili 1970) and Ioane 1862.

been added at the end, yielding *სახელნი მთავართა მკედართა-ისა-ნი. The second witness of the given verse, the so-called Mtskheta Bible compiled by Sulkhan-Saba Orbeliani by the end of the 17th / beginning of the 18th century (hereafter: “S”),¹⁰ does not conform to the Old Georgian standard either: in ესე არს სახელები მთავართა მათ ერისათა, the concord with the nominative of the collective plural, სახელები, should have yielded ერისათა-ე, with the -ე mirroring the case of the head noun.

With the availability of a great bulk of older manuscripts and the explicit differentiation of Old Georgian from the spoken language by the end of the 19th century, the rules of Suffixaufnahme in Old Georgian could be determined more precisely, with N. Marr’s grammar of “Old Literature Georgian” representing the first reliable account.¹¹ After further treatises by Karpez Dondua,¹² Ivane Imnaishvili,¹³ Akaki Shanidze,¹⁴ Heinz Fähnrich¹⁵ and, especially, Winfried Boeder,¹⁶ the general morphological and syntactical aspects of the phenomenon can be regarded as settled; however, there are still some questions left that have remained unsolved and require further research. One of them is the question whether the omission of a genitive ending after another genitive ending was possible *ad libitum*¹⁷ or whether there were rules governing this. Another question concerns the diachrony of the phenomenon within Old Georgian: is it really true that preposed genitives were more prone for Suffixaufnahme in older stages of the language than later,¹⁸ and was its application determined by different conditions in different times? In this context, the general question arises whether Suffixaufnahme behaved differently in *khanmeti* and *haemeti* texts from later ones. One more question that still needs clarification is that of the interrelation between “long” and “short” case endings as appearing in Suffixaufnahme contexts, including the use of the so-called “absolutive” case as a “short form corresponding to the long nominative form”.¹⁹ And lastly, the question remains whether the addition of the case endings of head nouns to their genitive attributes was limited to two as commonly assumed²⁰ or whether the “stacking” of endings could go beyond.

It is clear that answering these questions presupposes statistical investigations into the written heritage of Old Georgian. Having nearly all published text materials from the beginning of Georgian literacy up to the 19th century available for analysis in form of electronic corpora, this kind of investigations can be undertaken much more effectively today than ever before. In the following treatise, I intend to show how we can proceed with digital-based analyses using the TITUS and GNC corpora,²¹ concentrating upon the last two questions mentioned: what were the rules concerning “short” in contrast to “long” case endings, and was the “stacking” of case endings limited?

¹⁰ Ms. A-51 of the Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts (hereafter: KKNCM), Tbilisi; the Bible was edited in five volumes by Elene Dochanashvili (1981–86) and partly in Gigineishvili et al. 1989–91. A new edition is contained in Abuladze et al. 2017.

¹¹ Marr 1925: 64–67; the term used is “genitive with relation” (“родительный съ отношением”).

¹² Dondua 1930; the term used is “genitive case with relation” (“родительный падеж с отношением”).

¹³ Imnaishvili 1957: 585–615; the term used is “twofold declension” (“ორმაგი ბრუნება”).

¹⁴ Shanidze 1976: 44–45; the term used is “twofold declension” (“ორმაგი ბრუნება”).

¹⁵ Fähnrich 1994: 64–67; no special term is used.

¹⁶ Boeder 1995; the term used is “Suffixaufnahme”.

¹⁷ Cf. Fähnrich 1994: 66: “Das Kasusmorphem des ersten Genitivs kann aber in der Endung des letzten Genitivs auch fehlen”.

¹⁸ Cf. Boeder 1995: 163 (after Imnaishvili 1957: 584): “Suffixaufnahme by preposed genitives [...] is an archaism and [...] preposed genitives without Suffixaufnahme are a secondary development”.

¹⁹ Cf. Boeder 1995: 157 with reference to Dondua 1930 [1975: 32].

²⁰ Cf., e.g., Shanidze 1976: 45 and Fähnrich 1994: 66–67 who provide examples for a double Suffixaufnahme.

²¹ TITUS: <https://titus.uni-frankfurt.de/texte/texte2.htm#georgant>; GNC: <http://gnc.gov.ge>.

1. Short vs. long case endings in Old Georgian

1.1 The general picture

The number of cases assigned to Old Georgian is usually given as nine, comprising a nominative, a vocative, an ergative, a dative(-locative), a genitive, a directive, an instrumental(-ablative), and an adverbial, plus a case form without ending which is sometimes styled “absolute”. In the plural, only three case forms are distinguishable, namely, a nominative, a vocative, and an “oblique” case covering the functions of the ergative, dative, genitive and, rarely, the instrumental and the adverbial (usually the singular forms are used instead for the latter two cases). Most of the case endings, which are the same for all types of nominal stems, occur in a double form, with and without a final -ა; this vowel, usually called “emphatic”, is generally missing in the declension of personal names²² but also (in the case of genitives) in compound-like combinations like კაცის-კლვა- “murder”, lit. “man’s killing”. This suggests that there was a connotation of definiteness²³ underlying the “emphasis”, with proper names, which are definite *per se*, not being in need of a special marking. A similar assumption also holds for the dichotomy of the “nominative” and “absolute” cases, with the latter, which is normally used with personal names and in predicative functions, standing for indefiniteness, too. This observation further agrees with the fact that the endings of the vocative and the ergative are not attached to personal names;²⁴ the latter ending, -მან, is identical with the corresponding case form of the demonstrative pronoun იგი, which presupposes definiteness. In the adverbial case, the “emphatic” vowel precedes the consonantal element (-ად), place names like იერუსალემ- “Jerusalem” or ბეთლემ- “Bethlehem” preferring the variant without ა (იერუსალემ-დ, ბეთლემ-დ), which exceptionally also occurs with certain common nouns (ადგილ- “place” > ადგილ-დ and ადგი-დ, and სახლ- “house” > სახი-დ), but an extended form -(ა)და also exists, occurring mostly with certain pronouns (e.g. შენ-და “to you” of შენ “you” sg.); personal names do not combine with the adverbial ending. In contrast to this, the final -ა of the ending of the directive, -ისა, which is stable, appears with proper names (e.g. in დავით-ისა “to David”) as well as common nouns, which suggests that it is based upon the genitive with an additional -ა element that in its turn is related to the adverbial ending (“to David’s, *scil.* house”); the directive may therefore be treated as an instance of Suffixaufnahme (cf. below). For the instrumental(-ablative), there is a by-form in -ით-ი which typically occurs in combination with the adverbial as in ქალაქ-ით-ი ქალაქ-ად “from city to city” (e.g., Mt. 23.34), possibly induced by euphony. We thus arrive at seven basic cases, five of which participate in the distinction of “indefinite” vs. “definite” in the singular (and the collective plural with the suffix -ებ-, which behaves like a singular throughout); in the “old” plural, only the common ending of the oblique cases, -თა, exhibits the dichotomy, with the “short” form revealing the same kind of indefiniteness in compounds like კაცთ-მოყუარება- “philanthropy”, lit. “men’s love”. The alternation of (definite) long and (indefinite) short forms is illustrated in Table I with the proper name დავით “David” and the common noun სახლ- “house” serving as examples.

²² Cf. Dondua 1930 [1975: 25]; Boeder 1995: 153.

²³ Boeder 1995: 159 uses the dichotomy of “referential” vs. “non-referential”.

²⁴ Except for cases of explicit subject-object disambiguation, where the ergative (as well as the nominative) may be marked on personal names, too; cf. Gippert 1984: 40.

Case	Personal Names	Singular		Plural	
		short (indef.)	long (def.)	short (indef.)	long (def.)
nominative(-absolutive)	ღავით	სახლ	სახლ-ი	სახლ-ნი	
vocative	ღავით	—	სახლ-ო	სახლ-ნი ²⁵	
ergative	ღავით	სახლ-მან		სახლ-თ	სახლ-თა ²⁶
dative	ღავით-ს	სახლ-ს	სახლ-სა		
genitive	ღავით-ის	სახლ-ის	სახლ-ისა		
instrumental	ღავით-ით ²⁷	სახლ-ით	სახლ-ითა		
adverbial(-directive)	(ღავით-ის-ა)	(სახლ-დ)	სახლ-ად		

Tab. I: Declension with short (definite) and long (indefinite) case endings

1.2 Possible combinations

Theoretically, both the short and the long genitives can combine in Suffixaufnahme with all short and long case endings as indicated in Table I; the resulting combinations are illustrated in Table II, with the head noun represented by სახლ- “house” and the genitives with Suffixaufnahme, by the name ღავით and the common noun ქურვი- “widow”. The combination of a noun in the short genitive plural (in -თ) with another case ending seems to be excluded; the single case of კერპთ-მან as occurring in the sentence ხოლო ქსანთიპა დელაკაცმან ქურუმ-მან კერპ-თ-მან რისხვით მიუგო მათ “But the woman Xanthippe, **priest of idols**, replied to them in anger” in the translation of a homily by John Damascene on Nativity (CPG 8067; see Fig. 1)²⁸ can be proven to be due to a misprint, the underlying manuscript (Athos, Iviron Monastery [hereafter: Ivir.], georg. 7) exhibiting the expected form with the long genitive ending (კერპ-თა-მან, see Fig. 2).²⁹ As a matter of fact, the short genitive plural extended by Suffixaufnahme is only attested for the possessive pronouns მა-თ-, მგა-თ-, ამა-თ- and იმა-თ- in forms like, e.g., მა-თ-ი, მგა-თ-ი, მა-თ-მან, ამა-თ-მან, etc.,³⁰ which is why მა-თ- is included in Table II instead of a noun. Note that in contrast to nouns with the genitive plural ending -თა, მა-თ- does not prohibit the addition of another -თა and enforce its substitution by the corresponding singular ending. Combinations that are not attested are marked by an asterisk and a grey background; in general, we can expect not to find მა-თ- in combination with a head noun in a short, i.e., indefinite case form because this would interfere with the inherent definiteness of the possessive pronoun.

²⁵ The vocative plural of სახლ- “house” occurs only two times in the corpora, once each in the two translations by Euthymius the Hagiorite and Ephrem the Minor of Gregory of Nazianzus’ *Oratio* no. 42 (26, 98); cf. Coulie et al. 2013: 352–353, l. 36.

²⁶ From about the 11th century onwards, a secondary case ending of the instrumental plural appears with the singular ending -თ attached to -თა-, obviously induced by cases of Suffixaufnahme like ქუეყან-ით ებრაელ-თა-თ “from the country of the Hebrews” (Gen. 40.15). Similarly, we find adverbial plural forms in -თა-დ or -თა-და, mostly used in the function of a benefactive.

²⁷ The instrumental of proper nouns usually occurs only with the postposition -ურთ ‘together with’.

²⁸ Cf. the edition in *Motkhroba* 1912: 17, ll. 13–14.

²⁹ Ivir. georg. 7, fol. 6rb, ll. 29–31. The same form also appears in the manuscript Vienna, ÖNB, georg. 4, fol. 278ra, ll. 6–7 (see).

³⁰ Forms of იმა-თ- are still rare in Old Georgian; e.g., for იმა-თ-სა we have only one attestation of considerable age in the complete corpus, namely, in the Balahvariani (A, 23) where we read მსგავს იეოს თავ-მოთნეობასა იმათ-სა “it would be similar to the self-complacency of theirs” (Jerusalem, Greek Patriarchate [hereafter: Jer.], georg. 140, fol. 50, ll. 14–15, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271073355-jo/?sp=53>; cf. Abuladze 1957: 51, l. 18).

Singular		Head noun	Dependent genitive singular		Dependent genitive plural	
			short	long	short	long
Nom.	long	სახლ-ი	ღავით-ის-ი	ქურევ-ისა-ჲ	მა-თ-ი	ქურევ-თა-ჲ
	short	სახლ	ღავით-ის	ქურევ-ისა	*მა-თ	ქურევ-თა
Voc.		სახლ-ო	ღავით-ის-ო	ქურევ-ისა-ო	*მა-თ-ო	ქურევ-თა-ო
Erg.		სახლ-მან	ღავით-ის-მან	ქურევ-ისა-მან	მა-თ-მან	ქურევ-თა-მან
Dat.	long	სახლ-სა	ღავით-ის-სა	ქურევ-ისა-სა	მა-თ-სა	ქურევ-თა-სა
	short	სახლ-ს	*ღავით-ის-ს	ქურევ-ისა-ს	*მა-თ-ს	*ქურევ-თა-ს
Gen.	long	სახლ-ისა	ღავით-ის-ისა	ქურევ-ისა-ჲსა	მა-თ-ისა	ქურევ-თა-ჲსა
	short	სახლ-ის	*ღავით-ის-ის	*ქურევ-ისა-ჲს	*მა-თ-ის	*ქურევ-თა-ჲს
Instr.	long	სახლ-ითა	ღავით-ის-ითა	ქურევ-ისა-ითა	მა-თ-ითა	ქურევ-თა-ითა
	short	სახლ-ით	ღავით-ის-ით	ქურევ-ისა-ით	მა-თ-ით	ქურევ-თა-ით
Adv.	long	სახლ-ად	ღავით-ის-ა(ღ)	ქურევ-ისა-(ღ)	მა-თ-ა	ქურევ-თა-(ღ)
	short	სახი-ღ	ღავით-ის-ა	ქურევ-ისა	მა-თ-ა	*ქურევ-თა
Plural						
Nom.		სახლ-ნი	ღავით-ის-ნი	ქურევ-ისა-ნი	მა-თ-ნი	ქურევ-თა-ნი
Voc.		სახლ-ნო	ღავით-ის-ნო	ქურევ-ისა-ნო	მა-თ-ნო	ქურევ-თა-ნო
EDG	long	სახლ-თა	ღავით-ის-თა	ქურევ-ისა-თა	მა-თ-თა	ქურევ-თა-ჲსა
	short	სახლ-თ	*ღავით-ის-თ	*ქურევ-ისა-თ	*მა-თ-თ	*ქურევ-თა-ჲს

Table II: Combinations of a head noun with dependent genitives

— 17 —

ისხნეს ნებსით თვისდთ, და მოკუდეს რაჯტხოვ-
რებად საუკუნოდ აღვიდეს. ხოლო მათ გან-
ბასრეს იგი და დაწვევს და ჰრქვეს: სამგზის
დაწვეულა, დედაკაცისათვის გკითხეთ, არა თუ
მამაკაცისა! ხოლო მან მიუგო: უძლეველთა ჟამ-
თა იწყეს მოწვევად, ვინაცა დედაკაცია იგი
და მამაკაცია და ყოველნივე მათთანანი კა-
ცი იძლინენ. ხოლო მათ აგინეს მისანი იგი
და წარვიდეს მიერ და მივიდეს ტაძარსა ათინა-
სსა, რომელსა შინა ქსოვდეს სამოსელსა სამ-
ღვდელოსა სახელოვანითა პორფირითა, და ური-
დად შესდეს და შევიდეს ტაძარსა მას შინა.
ხოლო ქსანთაბა დედაკაცმან ქურუმან კერპ-
თმან რისხვით მიუგო: მათ: უფამოსა ჟამსა
შემოხვედით აქა, წარმდებნო და უწესონო კაც-
ნო! ხოლო მათ აგინეს იგიცა და ჰრქვეს: უღირ-
სო ყოველისა პატივისაო, უცხო ქმნილო სამ-
ღვდელოთა მადლთაგან, აგინება პორფირსა,
რომელი იგი ღმერთთა მეფეთა მიანიჭეს, რომ-
ლისა მიერ დიდება და პატივი მოუგეს, რომ-
ელთა ჰმოსიეს იგი? დასტებრ და განცოფებუ-
ლად ნუ ჰზრახავ, ამპარტავანო და ზევაო! ხო-
ლო მან მიუგო, ვითამედ არა მე მაგინებთ, არა-
მედ უგინებულთა ღმერთთა, გარნა ყოველსავე
ზედა მისნობა უცთომელი მიიღეთ და წარვე-

Fig. 1: Motkhroba 1912, 17

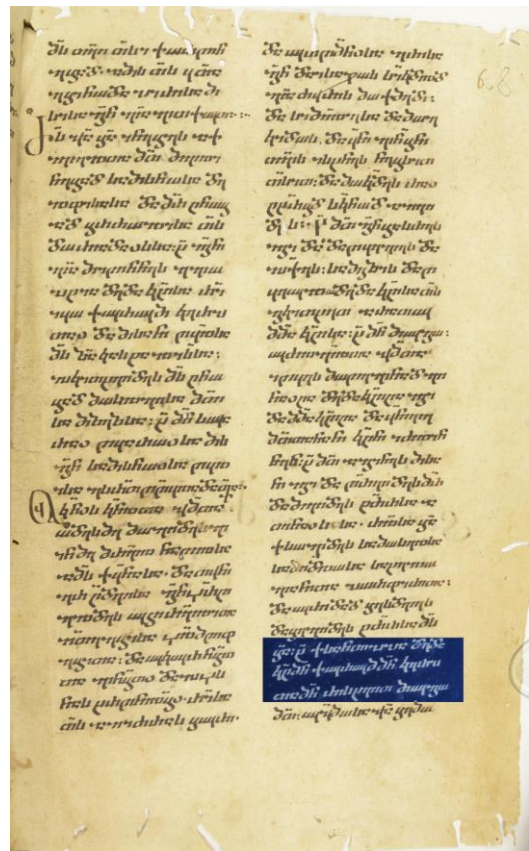

Fig. 2: Ivir. georg. 7, fol. 6r

1.3 Gaps or constraints?

Whether or not the non-occurrences are due to a gap in the data or to a systematical constraint, is not always easy to determine. In the case of the possessive pronoun *მათ*, we might suspect that it could not combine with a vocative (yielding *მა-თ-ო*)³¹ because only definite referents can appear in the vocative and therefore need no additional deictic element; however, the plural form *მა-თ-ნო* is indeed attested once, in a long address contained in a letter of benevolence issued by catholicos Domentius (IV) for a certain Gabriel Charmauli.³² აწე თქვენ, წმინდანო და ყოვლად სანატრელნო კათალიკოზ-პატრიარქნო, ბრწყინვალენო და ღმრთის მოყვარენო მეფენო, კეთილმორწმუნენო დედოფალნო, კეთილად შობილნო ძენო და ასულნო მათნო და ყოვლად შვენიერნო ერისთავნო, ყოვლად შემკობილნო ბრძენნო და მეცნიერნო, თავადნო და აზნაურნო, დიღო (!) და მცირენო, ყოველნო მართლმადიდებელნო და კეთილმორწმუნენო ქრისტიანენო, რომელმანც ეს ჩვენგან ბოძებული წყალობა და სიგელი დაუმტკიცოს, კურთხეულ და ნეტარ იყუნეს სხენებანი მათნი – “Now you, holy and all-blessed catholicoi-patriarchs, brilliant and God-loving kings, pious queens, well-born **sons and daughters of theirs**, and all-beautiful commanders, all-adorned sages and scholars, princes and noblemen, tall and small, all orthodox believers and pious Christians, whoever (of you) will confirm this (letter of) benevolence and deed granted by us, may their memories be anointed and blessed!” Considering that the deed in question is dated to the year 1739 and thus belongs to the period we styled “Late Old Georgian” above, it need not represent the actual usage of the classical standard. In contrast to this, the lack of examples for Suffixaufnahme after the short genitives (in *-ის* and *-თ*) seems to be systematic: as a matter of fact, these genitives only occur in quasi compounds of the types *კაცის-კლვა-* and *კაცთ-მოყუარება-* discussed above or, more generally, as preposed genitive attributes, and they do not combine with genitive attributes depending on them at all.

For the short dative, we do find examples like *მჭედელ-ს რკინ-ისა-ს და რვალ-ისა-ს* “to a smith of iron and bronze”, but extremely rarely; the given one is from the Bakar Bible (II Chr. 24.12).³³ In other cases, the short ending seems to be substituted by the long one in Suffixaufnahme as in *ბნელ-ს კერპთ-მსახურებ-ისა-სა დაეფარა* “it hid in the darkness of idolatry” appearing in K. Kekelidze’s edition of the Martyrdom of St Athanasius of Clysma (*BHG* 193),³⁴ here, however, the ancient manuscripts clearly show the long form, *ბნელ-სა*.³⁵ Similarly, *მუცელ-ს ვეშაპ-ისა-სა* “in the belly of the whale” in the translation of Cyrill of Jerusalem’s catechesis on Resurrection (*CPG* 3585.14) in the Udabno *Mravaltavi* is a nonce attestation, the correct wording being *მუცელ-სა ვეშაპ-ისა-სა*;³⁶ here, the error has occurred during the digitisation. A special constellation may be the combination of a place name in the short dative with a genitive receiving the long ending in Suffixaufnahme; a trustworthy attestation of this is found in *ბეთლემ-ს ჰურასტან-ისა-სა* “in Bethlehem of Judaea” appearing

³¹ In the few existing attestations of *მათ*, the *-ო* is always the quotation particle, not the vocative ending

³² KKNCM, Ad 506; cf. Dolidze 1970: 749–750 and 1185.

³³ The other witnesses of the Second book of Chronicles have another wording with the nominative plural instead (*მჭედელ-ნი რკინ-ისა-ნი და რვალ-ისა-ნი*); the phrase is missing in S because of a *saut du même au même* (cf. Abuladze et al. 2017: I, 1423 with n.).

³⁴ Kekelidze 1962: 63, l. 11

³⁵ KKNCM, A-95, fol. 477va, l. 12; Sinai, St Catherine’s Monastery (hereafter: Sin.), georg. 11 (fol. 223v, l. 23, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279388379-ms/?sp=232>) and 62 (fol. 95ra, l. 7, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271070378-ms/?sp=98>); Oxford, Bodleian Library, Georg. b 1 (fol. 267va, ll. 24–25, see <https://digital.bodleian.ox.ac.uk/objects/e4c98007-81c8-4670-ad42-777faa2987e5/surfaces/db76f4e8-1272-4eec-9629-8144ccf87cc4/>).

³⁶ Cf. Shanidze et al. 1994: 230, l. 16.

in Mt. 2.1 and 2.5 in all old Gospel codices including the Adishi Gospels of 897,³⁷ in the Sinai, Tbeti and Parkhali *Mravaltavis*³⁸ and many other sources as well as, with the alternate spelling ურასტან-ისა-სა appearing in the oldest Hymnary of Jerusalem.³⁹ Similarly, we may note, e.g., ანტიოქია-ს ასურეთ-ისა-სა “in Antioch of Syria” and კესარია-ს პალესტინ-ისა-სა “in Caesaria of Palestine” in the *Mravaltavis* of Udabno and Klarjeti,⁴⁰ which suggests that the replacement of the short ending by the long one in Suffixaufnahme was the rule. The same may be assumed for the combination of personal names in the short dative with a genitive attribute attached to them: here, too, the long ending replaces the short one in Suffixaufnahme as in John 13.26 where all old Gospel codices have იუდა-ს სიმონ-ის-სა “to Judas (son) of Simon”;⁴¹ similarly, we find ზორაბაბელ-ს სალათიელ-ის-სა “to Zerubbabel (son) of Shealtiel” and იოსებ-ს იოხანან-ის-სა “to Joshua (son) of Jehozadak” in Haggai 1.1, 1.12 and 2.1 in the Oshki Bible of 978 (hereafter: “O”).⁴² The same is further true of Mark 3.17–18 where the Adishi Gospels have იაკობ-ს ზებედე-ს-სა “to James (son) of Zebedee” and იაკობ-ს ალფე-ს-სა “to James (son) of Alphaeus”;⁴³ here the other ancient witnesses have the corresponding nominative forms იაკობ ზებედე/ე-ს-ი and იაკობ ალფე/ე-ს-ი, with a similar replacement of the long ending for the short one in Suffixaufnahme.⁴⁴ This, then, raises the question whether it was at all possible to have an “absolutive”, i.e., an endless nominative mirrored in Suffixaufnahme, which would mean to have a zero-ending on both the head noun and the genitive; with our examples from Table II, this would be the constellations სახლ-Ø დავით-ის-Ø, ქურივე-ისა-Ø, მათ-Ø, ქურივე-თა-Ø.

2. Searching for attestations

How to approach this question, given that zero-endings cannot be searched for in a corpus if they are not marked as such? In order to answer this question, it is worthwhile contrasting the different searching facilities that are implemented in the the two corpora of Old Georgian we possess.

³⁷ Cf. the synoptic arrangement of the Old Georgian Gospels by Samushia & Dundua 2011–14 (https://titus.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/ntkpl/ntkpl002.htm#NT_Mt_2).

³⁸ Sin. georg. 32+57+33, fol. 36ra, ll. 8–9 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279386887-ms/?sp=38>; cf. Shanidze et al. 1959: 35, l. 28); KKNCM, A-19, p. 38 (cf. Abuladze 1944: 277, l. 28); the Parkhali *Mravaltavi* has იუდა-ს-სა instead (KKNCM, A-95, fol. 23rb, l. 31, cf. ib. n.). In another attestation, both the *Mravaltavis* of Tbeti and Parkhali have ბეთლემ-ს ჰურასტან-ისა-სა (A-19, p. 48r; A-95, fol. 28va, ll. 13–14; cf. ib. 284, l. 35).

³⁹ Sin. georg. 18, fol. 7r, l. 13, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279388902-ms/?sp=9>; cf. Metreveli et al. 1980: 21, l. 28. Another witness of the *Iadgari* has ჰურასტანისასა (Sin. georg. 40, fol. 168v, l. 1, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279386930-ms/?sp=173>; cf. ib. 12, l. 23). The phrase ბეთლემ-ს ჰურასტან-ისა-სა with the short ending in the Klarjeti *Mravaltavi* is again a digitisation error, cf. Mgaloblishvili 1991: 357, l. 8 with the long form.

⁴⁰ A-1109, fol. 167r (cf. Shanidze et al. 1994: 287, l. 5); A-144, fol. 175r (cf. Mgaloblishvili 1991: 387, l. 38).

⁴¹ In John 6.71, the picture is less consistent, due to syntactical differences among the witnesses.

⁴² Ivir. georg. 1^β, fol. 410vb, l. 24 – 411ra, l. 1; 411va, ll. 5–9; 411vb, ll. 15–18. The Jerusalem Bible (Jer. georg. 7) has ზორაბაბელს სალათიელისა + იესუს იოსებეკისსა, ზორაბაბელს სალათიელისასა + იესუს იოსებეკისსა and ზორაბაბელს სალათიელისასა + იოსებესა იოსებეკისსა instead (fol. 19ra, l. 26 – 19rb, l. 2; 19va, ll. 20–23; 19vb, ll. 24–27; see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072338-jo/?sp=21>).

⁴³ See the facsimile edition in Taqaishvili 1916, Tabl. 69.

⁴⁴ For the divergent spelling of the genitive of the *e*-stem names ზებედე- and ალფე- see 2.1 below.

2.1 The TITUS facility

The TITUS facility⁴⁵ is solely based on the comparison of strings, i.e., characters or sequences of characters within words. By applying so-called wildcard symbols (“?” for any individual character, “*” for any sequence of characters), we can in this way easily search for conglomerates of relevant endings such as *ისაჲ, *ისამან, *ისასა, *ისანი, *ისმან, *ისო, *ისნო, *თაჲ, *თასა, *თამან, *თნი, etc. Doing so in the TITUS corpus, we arrive, e.g., at 6772 different word forms (types) ending in -ისა-ჲ (genitive singular, long form, with the ending of the nominative singular in Suffixaufnahme) with a total of 90404 attestations (tokens);⁴⁶ of these, 105 types with 333 tokens are from *khanmeti* texts⁴⁷ and 18 types with 29 tokens from *haemeti* texts,⁴⁸ which can be queried separately. Similarly, we can search for an immediate sequence of one word ending in -ნი (vocative plural) and one word ending in -თანი (the same, in Suffixaufnahme combined with the genitive plural ending); applying this, we arrive at 27 types for the first search term (the head noun) with 185 attestations (tokens) in total, starting with ნამობ-ნი იქედნი-თანი “children of vipers” from Matthew 12.34 in the *khanmeti* Gospels.⁴⁹

This facility has several shortcomings, though. First of all, for some of the possible search strings there is no warranty that the retrieved wordforms are really instances of Suffixaufnahme; e.g., a search for *ისო also yields matches like the adjective სამარადისო “eternal” (a derivative of მარადის “always” with the circumfix სა- -ო) or არისო, the verbal form meaning “he/she/it is” combined with the quotation particle, -ო; and -თანი is also contained in მთანი, vocative plural of მთა- “mountain”. Searching for the combination of the short genitive plural with the ergative singular ending, -თამან, we receive 171 types with a total of 16611 attestations of which only 577 are pertinent, namely those of the possessive pronoun forms მათ-მან (454), ამათ-მან (120), and იმათ-მან (3), which oppose themselves to 13655 occurrences of ღმერთ-მან “God”⁵⁰ and 1150 of ერთ-მან “one”. A second shortcoming consists in the fact that the spelling of the genitive singular varies considerably depending on the stem of the given word: besides -ისა-ჲ, e.g., we have to consider the spellings -ისა-ჲ (i.e. -ე-ისა-ჲ, with stems in -e), -უსა-ჲ (i.e. -უ/ვ-ისა-ჲ, with stems in -v or non-syllabic -u), and -ესა-ჲ (with stems in other vowels, mostly -a and -o); considering that from at least the 9th century onwards, postvocalic ჲ tended to disappear, spellings like -ესაჲ (for *-ფ-ისა-ჲ ~ *-ე-ისა-ჲ)⁵¹ or -ოსაჲ (for *-ო-ისა-ჲ)⁵² must also be taken into account, and beyond the resulting confusion of ფ and ე, there was also a spelling variation concerning უ and ვ yielding forms like ლელუსაჲ “of the fig” (for ლელუსაჲ ~

⁴⁵ See <https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp> for searches of individual word forms and <https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/index.asp> for searches of word forms in combination.

⁴⁶ The query URL is https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp?lxlang=517&lxsblang=&lxxbd=*D810E110D010F210&lxxop=1&C=H.

⁴⁷ The URL is https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp?lxlang=&lxsblang=23045&lxxbd=*D810E110D010F210&lxxop=1&C=H.

⁴⁸ The URL is https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp?lxlang=&lxsblang=29189&lxxbd=*D810E110D010F210&lxxop=1&C=H.

⁴⁹ The URL is https://titus.fkildg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/titusinx.asp?LXLANG=517&LXWORD=*DC10DD102600*D710D010DC10DD10&LCPL=1&TCPL=1&C=H&T=0&LMT=100&K=1&MM=0&QF=1.

⁵⁰ To these may be added 9 attestations of abbreviated ღთმან and 28 attestations of the misspelt forms ლემრთმან (1), ლერთმან (2), ლემრთმან (7), ლემრათმან (3), ლემრთთმან (3), ლემრტთმან (1), ლმრთმან (6), ლემრ/თმან (with a line break inside, 4), and ლემრ.თმან (with a dot inside, 1). As such errors are not systematic and therefore not predictable, their correction is very time-consuming.

⁵¹ Cf. 1.3 with note 44 above as to an example from the Adishi Gospels (Mk. 3.17–18).

⁵² The most frequent is ოქროსაჲ (for ოქრო-ისა-ჲ) “of gold” with 29 attestations.

ლელუ-ისა-ჲ).⁵³ This can be overcome by ignoring the character preceding -საჲ in the search string (i.e., using *საჲ instead), which increases the number of hits to 7802 types with 94503 tokens.⁵⁴ The third shortcoming consists in the fact, already mentioned above, that a query for zero endings is not possible, which means that neither the endingless nominative nor a genitive with Suffixaufnahme depending on it can be searched for as such, the latter falling formally together with the simple (unextended) genitive in -ის, -ისა, -თ or -თა and thus coming up with a huge number of hits (e.g., 32933 types with 539669 tokens for -ისა),⁵⁵ which is way too high for being analysed. The only reasonable solution here is to search for individual words in the “absolute” form in combination with a following genitive; we thus find, e.g., 10 attestations of სახლ followed by a short genitive in *ის,⁵⁶ among them the sentences ბეთანია სახლ მშულობის ითქუბის “Bethania means (lit. is named) ‘House of Peace’” in the Sinai *Mravaltavi*,⁵⁷ ითარგმანების ბეთლემ სახლ ნაყოფიერების “Bethlehem translates (as) ‘House of Fruitfulness’” in the Shatberdi Collection,⁵⁸ or გყო შენ სახლ სიწმიდის და საღგურ სულისა წმიდისა “I will make you a house of holiness and a dwelling place of the Holy Spirit” in the Teachings of Fathers,⁵⁹ all of which clearly exhibit the predicative function of the endingless nominative. As to the genitives involved, we may note the difference between the “indefinite” abstract nouns appearing in the short form in all three examples given above and the “definite” Holy Spirit standing in the long form in the last one; this distribution is not straightforward though as the Athos witness of the Teachings shows where “of holiness” also appears in the long form, სიწმიდისა.⁶⁰ And indeed, a search for სახლ in combination with genitives in -ისა reveals a certain fluctuation,⁶¹ with examples like ბეთლემ... რომელი ითარგმანების სახლ პურისა “Bethlehem..., which translates ‘House of Bread’” in the treatise by Epiphanius of Salamis on Weights and Measures,⁶² ეკლესია... რომელსაცა უწოდა სახლ მშულობისა “the church... which was named ‘House of Peace’” in the legend of St Pancratius of Taormina,⁶³ and, with a whole series of predicatives, გექმენ თქვენ თავ და გიწოდე ასოებ ჩემდა; გექმენ თქვენ სამოსელ უკუდავებისა, სიძე უბრწუნელებისა, სახლ შუენიერებისა, ძირ ცხორებისა, საჭმელ და სასუმელ უონჭნობისა, მწყემს კეთილ... “I will become a head for you and I will name you members of mine; I will become for you a clothing of immortality, a bridegroom of incorruptibility, a house of beauty, a root of life, food and drink of endlessness, a good shepherd...” in Euthymius the Hagiorite’s version of the Commentary on the Gospel of Matthew by John Chrysostom.⁶⁴ It goes without saying that searching for every single possible candidate of a noun in the

⁵³ All three spellings are attested in the manuscripts containing the Old Georgian translation of the Life of John Chrysostom; cf. Gvaramia 1986: 91, l. 3 with note.

⁵⁴ The URL is https://titus.fkdg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp?lxlang=517&lxsublang=&lxxbd=*E110D010F210&lxop=1&C=H.

⁵⁵ The URL is https://titus.fkdg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/wordwhl.asp?lxlang=517&lxsublang=&lxxbd=*D810E110D010&lxop=1&C=H.

⁵⁶ The URL is https://titus.fkdg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/titusinx.asp?LXLANG=517&LXWORD=E110D010EE10DA102600*D810E110&LCPL=1&TCPL=1&C=H&T=0&LMT=100&K=1&MM=0&QF=1.

⁵⁷ Sin. georg. 32-57-33, fol. 121va, ll. 7–8 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279386887-ms/?sp=125>); cf. Shanidze et al. 1959: 126, l. 11.

⁵⁸ KKNCM, S-1141, fol. 90r; cf. Gigineishvili & Giunashvili 1979: 158, ll. 38–39.

⁵⁹ მამათა სწავლანი, cf. Abuladze 1955: 226, l. 29 after manuscript C (KKNCM, H-1662, fol. 262v).

⁶⁰ Ivir. georg. 9, fol. 207vb, ll. 3–4; cf. Abuladze 1955: 226 n. 29.

⁶¹ The URL is https://titus.fkdg1.uni-frankfurt.de/database/titusinx/titusinx.asp?LXLANG=517&LXWORD=E110D010EE10DA102600*D810E110D010&LCPL=1&TCPL=1&C=H&T=0&LMT=100&K=1&MM=0&QF=1, with 13 hits.

⁶² KKNCM, A-691, fol. 181r; cf. Van Esbroeck 1984: 28, l. 31–29, l. 1.

⁶³ Ivir. georg. 17, fol. 78rb, ll. 22–23; cf. Khakhanashvili 1904: 87, ll. 8–9.

⁶⁴ Ivir. georg. 4, fol. 74va, ll. 4–14; cf. Shanidze et al. 1996–98: II, 95, ll. 8–11 / 2014: I, 382, ll. 19–21.

absolute cannot be the method of choice for establishing a sound statistical basis when investigating the different functions of the short and long case forms.

2.2 The GNC facility

In contrast to the TITUS approach, the Georgian National Corpus offers more than just string-based searches (including the wild-card character “*”).⁶⁵ Using the sophisticated “CQL” query language of the Corpuscle system developed at the University of Bergen, Norway,⁶⁶ it facilitates much more complex queries that make use of a thorough morphological analysis of the text data (in the so-called “Advanced Search” mode). E.g., a noun in the “absolute” singular followed by a noun in the genitive singular can be searched by the formula <[features = (“Abs” “Sg” “N”)] [features = (“N” “Gen”)]>,⁶⁷ yielding 11121 hits across the subcorpora for “Old Georgian”, “Middle Georgian”, and “Law texts”. Among the first examples showing up, we see the phrase ლეკუ ლომის “cub of a lion”, schematically ლეკუ-Ø ლომ-ის-Ø, in მეუფებად იგი იუდაისი, რომელ ლეკუ ლომის წოდებულ იყო “the rule of Judah, who was named a ‘cub of a lion’” from a homily by Meletius of Antioch on Annunciation (CPG 3425.8) appearing in the *Mravaltavi* of Parkhali,⁶⁸ clearly a quotation from the Old Testament (Genesis 49.9) where, however, the older witnesses show the long form of the genitive, ლეკუ ლომისა.⁶⁹ The long genitive is, of course, also included in the results of the same query, as in another hit from the *Mravaltavis* which runs იყო მარადის სამებად წმიდად... ერთ-ღმრთეება და ერთ-მთავრობა ღმრთისა და მამისა და ერთ-ნება “the holy Trinity has always been... a single deity and a single leadership of God and the Father and a single intention”;⁷⁰ here we may note the clear definiteness of the two genitives of “God” and “the Father”. Included in the results are also plural genitives as in the nice example იყო იგი თუალ ბრმათა, ფერკ კოჭლთა, სახლ უსახლოთა, მკურნალ სნეულთა, მზრდელ, მსახურ და ნუგეშინის-მცემელ “he was an eye for (lit. of) the blind, a foot for (lit. of) the lame, a house for (lit. of) the homeless, a healer for (lit. of) the sick, a rearer, servant and consoler” from the metaphrastic Life of St Ilarion the Iberian.⁷¹

In order to differentiate between singular and plural genitives or long and short forms, the search can further be refined; e.g., adding “Sg” to the second element in the query formula⁷² reduces the number of hits to 7601, and adding “OldPI”, to 2633. The distinction of long and short forms can be achieved in two ways: adding the feature “L” (for “long”) to the search for singular genitives⁷³ yields 5698 hits of the long form, and the same feature can be negated as !“L”, leaving 1903 hits. However, the results are not (yet) very reliable in this case; as a matter of fact, only two of the first 30 hits that appear for the latter query are pertinent, namely რომელსა აქუს ხუთ კუება ქრტილის და ორ თევზ “who has five loaves of **barley** and two fish” from John

⁶⁵ Cf. http://gnc.gov.ge/gnc/page?page-id=gnc-getting-started#basic_search for the so-called “Basic Search”.

⁶⁶ Cf. http://gnc.gov.ge/gnc/page?page-id=The_query_language for details.

⁶⁷ Angle brackets are used here to delimit the formulae; they are not part of them (but the rectangular brackets are).

⁶⁸ A-95, fol. 14ra, ll. 26–28; cf. Abuladze 1944: 264, l. 40.

⁶⁹ Thus in the Oshki Bible (Ivir. georg. 1^a, fol. 67va, l. 11); the later manuscripts (KKNCM, H-1207 = “A”, Kutaisi, State Historical Museum [hereafter: SHM], 28 = “K”, and Saba’s Bible, “S”) have ლეკუ / ლეკვი instead of the endless form (cf. Abuladze et al. 2017: I, 151 n. 9).

⁷⁰ Thus in the *Mravaltavi* of Tbeti (A-19, p. 22; cf. Abuladze 1944: 261, ll. 4–5); the Sinai and Athos *Mravaltavis* have a slightly changed word order (მარადის იყო), and the latter omits the genitive (Sin. georg. 32+57+33, fol. 45va, ll. 10–15, cf. Shanidze et al. 1959: 46, ll. 18–20; Ivir. georg. 11, fol. 24ra, ll. 21–24). In the Parkhali *Mravaltavi*, the passage is missing due to a lacuna; cf. Van Esbroeck 1975: 210 (P 3.).

⁷¹ Abuladze et al. 1971: 224, ll. 8–10;

⁷² <[features = (“Abs” “Sg” “N”)] [features = (“N” “Gen” “Sg”)]>.

⁷³ <[features = (“Abs” “Sg” “N”)] [features = (“N” “Gen” “Sg” “L”)]>.

6.9 in the Adishi Gospels⁷⁴ (the other ancient witnesses have the long forms instead, ხუთი პური ქრთილისაჲ და ორი თევზი)⁷⁵ and უკუეთუ სცე ბრძენსა მიზეზ სიბრძნის “if you gave a wise one the cause of wisdom” from the Fourth letter of St Antony.⁷⁶ The reason for this is that many constellations are ambiguous as to their morphological determination (including, e.g., the ambiguity of nominatives in -ე, see above), and a thorough disambiguation, which would have to take syntactical conditions into account, has not yet been possible to the same extent for the Old and Middle Georgian texts as it has for Modern Georgian. But still we can proceed towards more reliable results, namely, by combining feature-based and string-based query conditions. E.g., by adding the information that the second word must end in -ის,⁷⁷ the number of results is reduced to 540, and by further adding the information that the word following the phrase must not be a postposition,⁷⁸ we can exclude cases where the genitive does not depend on the preceding noun but on the latter element, thus leaving 443 hits for *ის (among which 365 are from the Old Georgian corpus). Similarly, we arrive at 3580 hits for *ისა (3165 for Old Georgian) and 1485 for *თა (1390 for Old Georgian).⁷⁹ Further refinements remain possible, of course, but lastly, every single hit has to be checked before it can be used for a valid statistics.⁸⁰ At least for the short form of the genitive plural ending (-თ), we may safely state here that it does not occur on a noun after a singular “absolutive” in a Suffixaufnahme constellation. Absolutes of the collective plural with a depending genitive do occur, but extremely rarely: of the 34 hits of the corresponding query,⁸¹ only one third can be regarded as pertinent, with nice examples like პირმშობელსა კურთხვასა სიკეთე მისი, რქებ მარტორქისა რქანი მისნი “(that) of a first-born bullock is his beauty, horns of a unicorn (are) his horns” in a verse referring to Joseph in the book of Deuteronomy (33.17) in the Gelati Bible.⁸² Absolutes of the “old” plural remain excluded as the nominative ending, -ნი, has no short variant.

For searching instances of Suffixaufnahme, the GNC provides an even more sophisticated feature, namely, tags for “doubled cases” like “DDat” for a dative attached to a genitive. Thus, e.g., a query for a noun in the dative singular with a following noun in the “doubled dative”⁸³ yields 11841 instances, with the phrase სასუფეველ-სა ცა-თა-სა “in the kingdom of the heavens” appearing several times.⁸⁴ It must be underlined, however, that the tag “DABs” does not exist (because the forms in question are always identical with simple genitives) so that the “doubled case” structure cannot be retrieved explicitly with head nouns in the absolutive.

⁷⁴ See Taqaishvili 1916: Tabl. 166.

⁷⁵ Cf. Samushia & Dundua 2011–14: https://titus.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/ntkpl/ntkpl074.htm#NT_Jo.6.9.

⁷⁶ Cf. Garitte 1955: 30, l. 29; in accordance with the main manuscript used (Sin. georg. 35, 17ra, ll. 7–8, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.0027938698A-ms/?sp=18&st=image>) which uses **Q** throughout, the edition does not distinguish between **o** and **u** (ოუ).

⁷⁷ <[features = ("Abs" "Sg" "N")] [features = ("N" "Gen" "Sg") & ".*ის"]>.

⁷⁸ <[features = ("Abs" "Sg" "N")] [features = ("N" "Gen" "Sg") & ".*ის"] [features = (!"Pp")]>.

⁷⁹ <[features = ("Abs" "Sg" "N")] [features = ("N" "Gen") & ".*ისა"] [features = (!"Pp")]> and <[features = ("Abs" "Sg" "N")] [features = ("N" "Gen") & ".*თა"] [features = (!"Pp")]>.

⁸⁰ Note that the hits presuppose that no other word material, e.g. an adjective or a verbal form, intervenes between the head noun and the depending genitive. For such cases, a separate query has to be applied; e.g., <[features = ("Abs" "Sg" "N")] [] [features = ("N" "Gen")] [features = (!"Pp")]> with [] indicating any type of word yields another 7183 hits off-hand.

⁸¹ <[features = ("Abs" "Pl" "N")] [features = ("N" "Gen")] [features = (!"Pp")]>.

⁸² KKNCM, A-1108 = “Gb”; the second manuscript of the Gelati Bible (KKNCM, Q-1152 = “Ga”) does not contain the verse. The other Old Georgian witnesses of Deuteronomy have a different wording throughout; cf. Abuladze et al. 2017: I, 668b.

⁸³ <[features = ("Dat" "Sg" "N")] [features = ("N" "DDat")]>.

⁸⁴ E.g., in all old witnesses of Matthew 13.43.

3. Stacking *ad infinitum*?

3.1 Double Suffixaufnahme

Having the facilities of the two corpora at hand, we may now turn to the question whether the addition of endings in Suffixaufnahme was restricted to two or not. As a matter of fact, double Suffixaufnahme has well been described for quite some time, with examples like სიმდიდრე (i.e. სიმდიდრე-ე) იგი ნიჭ-ისა ღმრთ-ისა-და-ე “the wealth (nom.sg.) of the gift (gen.sg.) of God (gen.sg.+gen.sg.+nom.sg.)” from the Sinai *Mravaltavi*,⁸⁵ ჰრწმენეს ჭეშმარიტება-ე სიტყუა-თა მა-თ ანგელოზ-ისა-თა-ე “he would believe in the truth (nom.sg.) of the words (gen.pl.) of the angel (gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.)” from Euthymius’ version of the Commentary on Matthew,⁸⁶ and ნება-ე მამ-ისა ჩემ-ისა ზეცა-თა-და-ე “the wish (nom.sg.) of my father (gen.sg.) of the heavens (gen.+gen.pl.+nom.)” from the Gospel of Matthew (18.14),⁸⁷ all clearly showing that the stacking of case endings in Suffixaufnahme occurred on the last element of the phrase,⁸⁸ in a sequence “mirroring” that of the corresponding nouns⁸⁹ and with all of the endings necessarily representing genitives except for the last one, which refers to the head noun. Considering the existence of short and long case endings, the number of possible conglomerates in this constellation (“A of B of C” > “C+B+A”) amounts to 192 even if we leave out the spelling variation caused by *ე*; there would be 32 more possibilities if the combination of the long ending of the genitive plural (-თა) with the same ending, no matter whether it stands for a genitive, dative or ergative, were not excluded, as has been known since Brosset’s account (see above). However, for the short ending as appearing in the pronominal forms *მა-თ*, *ამა-თ*, *მაგა-თ* and *იმა-თ*, this restriction is not valid so that forms like *მა-თ-თა-ე*, *მა-თ-თა-მან*, or *მათ-თა-ნი* are systematically met with, thus adding another 32 candidates to the list. Again, there is quite a number of conglomerates that are not attested, either due to deficiencies of the textual heritage or because of constraints. The theoretically possible combinations of endings for gen.sg.+gen.sg.+CASE, gen.sg.+gen.pl.+CASE, and gen.pl.+gen.sg.+CASE are illustrated in Tables III–V below with unattested forms marked by an asterisk and greys shading; for other forms, the number of types and tokens as retrievable from the TITUS corpus⁹⁰ is indicated in parentheses.⁹¹

⁸⁵ Sin. georg. 32+57+33, fol. 140v, ll. 22–24 (<https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279386887-ms/?sp=144>); cf. Shanidze et al. 1959: 145, l. 38 – 146, l. 1.

⁸⁶ Ivir. georg. 13, fol. 59rb, ll. 9–10; cf. Shanidze et al. 1996–98: I, 87, l. 4 / 2014: I, 78, l. 21.

⁸⁷ Thus the witnesses of the Protovulgate; cf. Samushia & Dundua 2011–14: https://titus.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/ntkpl/ntkpl018.htm#NT_Mt.18.14. For a *khanmeti* version and that of the Adishi Gospels, cf. below.

⁸⁸ Exceptionally, the *khanmeti* version of Mt. 18.14 as present in the palimpsest KKNCM, A-89, fol. 61va, ll. 4–6 (cf. Kajaia 1984: 44) seems to have *ჩემისა* instead of *ჩემისა*, with Suffixaufnahme anticipated on the second last element; this requires further investigation.

⁸⁹ Cf. Kamarauli 2022: 29–32 for illustrations of the “inverted order” of elements in Suffixaufnahme.

⁹⁰ For lack of a pertinent language code, the GNC does not contain the *khanmeti* and *haemeti* texts yet so that the corresponding numbers will be a bit lower.

⁹¹ Not all instances have been checked; higher numbers indicated are provisional and only meant to give a rough picture. Attestations that are obviously erroneous, esp. from Middle and Late Old Georgian texts, are not counted.

Singular ⁹²		Conglomerates of genitive endings			
		long+long	long+short	short+long ⁹³	short+short ⁹³
Nom.	long	-ისა-ღსა-ღ (8/12)	*-ისა-ღს-ი	-ის-ისა-ღ (54/3774) ⁹⁴	*-ის-ის-ი ⁹⁵
	short	-ისა-ღსა-Ø ⁹⁶	*-ისა-ღს-Ø ⁹⁶	-ის-ისა-Ø ⁹⁶	-ის-ის-Ø ⁹⁶
Voc.		*-ისა-ღსა-ო	*-ისა-ღს-ო	-ის-ისა-ო (2/2)	*-ის-ის-ო
Erg.		*-ისა-ღსა-მან	*-ისა-ღს-მან	-ის-ისა-მან (45/202) ⁹⁷	-ის-ის-მან (1/1)
Dat.	long	-ისა-ღსა-სა (8/9)	*-ისა-ღს-სა	-ის-ისა-სა (65/2553) ⁹⁸	*-ის-ის-სა
	short	*-ისა-ღსა-ს	*-ისა-ღს-ს	*-ის-ისა-ს	*-ის-ის-ს
Gen.	long	*-ისა-ღსა-ღსა	*-ისა-ღს-ისა	-ის-ისა-ღსა (2/17) ⁹⁹	*-ის-ის-ისა
	short	*-ისა-ღსა-ღს	*-ისა-ღს-ის	*-ის-ისა-ღს	*-ის-ის-ის
Instr.	long	-ისა-ღსა-ითა (1/1)	*-ისა-ღს-ითა	-ის-ისა-ითა (12/796) ¹⁰⁰	*-ის-ის-ითა
	short	*-ისა-ღსა-ით	*-ისა-ღს-ით	-ის-ისა-ით (12/71) ¹⁰¹	*-ის-ის-ით
Adv.	long	*-ისა-ღსა-ღ	*-ისა-ღს-აღ	-ის-ისა-ღ (12/123) ¹⁰²	*-ის-ის-აღ ¹⁰³
	short	-ისა-ღსა-Ø ¹⁰⁴	-ისა-ღს-ა ¹⁰⁴	-ის-ისა-Ø ¹⁰⁴	-ის-ის-ა ¹⁰⁴
Plural					
Nom.		-ისა-ღსა-ნი (3/5)	*-ისა-ღს-ნი	-ის-ისა-ნი (27/770) ¹⁰⁵	*-ის-ის-ნი
Voc.		*-ისა-ღსა-ნიო	*-ისა-ღს-ნიო	-ის-ისა-ნიო (2/2) ¹⁰⁶	*-ის-ის-ნიო
EDG	long	-ისა-ღსა-თა (5/9)	*-ისა-ღს-თა	-ის-ისა-თა (25/1241) ¹⁰⁷	*-ის-ის-თა
	short	*-ისა-ღსა-თ	*-ისა-ღს-თ	*-ის-ისა-თ ¹⁰⁸	*-ის-ის-თ

Table III: Conglomerates of endings gen.sg. + gen.sg. + CASE

⁹² Note that -ის in this and the following Tables also stands for -ღს, -ჟს, etc.

⁹³ The numbers in this column comprise forms of place names and other formations in -ისი such as ტფილისი “Tbilisi” or საჭურისი “eunuch” that were derived as genitives, even though they cannot count as regular instances of syntactically conditioned Suffixaufnahme; not comprised are foreign words in -ისი such as სჯილისი “conscience” < Gk. συνείδησις.

⁹⁴ The token number implies 2083 attestations of the pronoun მ-ის-ისა-ღ and 1372 of თჳ-ს-ისა-ღ.

⁹⁵ Cases like სახარება-ღ მარკოზ-ის-ის-ი “Gospel of Mark” in the title of Mark in the Adishi Gospels (Taqaišvili 1916: Tabl. 65) are hypercorrect formations (for მარკოზ-ის-ი) and not counted here.

⁹⁶ These conglomerates can stand for simple Suffixaufnahme; cf. below.

⁹⁷ The number comprises 87 instances of მ-ის-ისა-მან and 49 of თჳ-ს-ისა-მან / თჳ-ის-ისა-მან.

⁹⁸ The number comprises 1300 instances of მ-ის-ისა-სა and 937 of თჳ-ს-ისა-სა / თჳ/უ-ის-ისა-სა.

⁹⁹ Only the forms მ-ის-ისა-ღსა (9) and თჳ-ს-ისა-ღსა (8) occur, for which cf. below.

¹⁰⁰ The number comprises 476 instances of მ-ის-ისა-ითა and 297 of თჳ-ს-ისა-ითა / თჳ/უ-ის-ისა-ითა.

¹⁰¹ The number comprises 27 instances of მ-ის-ისა-ით and 38 of თჳ-ს-ისა-ით / თჳ-ის-ისა-ით.

¹⁰² The number comprises 26 instances of მ-ის-ისა-ღ and 85 of თჳ-ს-ისა-ღ / თჳ/უ-ის-ისა-ღ.

¹⁰³ All instances of მისიღ and თჳსიღ must be regarded as containing -ისა-ღ, not -ის-აღ.

¹⁰⁴ This conglomerate implies the forms of the so-called directive case.

¹⁰⁵ The number comprises 671 instances of მ-ის-ისა-ნი and 109 of თჳ-ს-ისა-ნი / თჳ/უ-ის-ისა-ნი.

¹⁰⁶ The number comprises 1 instance of მ-ის-ისა-ნიო.

¹⁰⁷ The number comprises 754 instances of მ-ის-ისა-თა and 449 of თჳ-ს-ისა-თა / თჳ/უ-ის-ისა-თა, for which cf. below.

¹⁰⁸ In all occurrences of მისითა (4) and თჳსითა (7), the ending is actually that of the instrumental (*მ-ის-ისა-ით / თჳ-ს-ისა-ით).

Singular		Conglomerates of genitive endings			
		long+long	long+short	short+long	short+short
Nom.	long	-ისა-თა-ე (293/1111)	*-ისა-თ-ი	-ის-თა-ე (131/1376)	*-ის-თ-ი
	short	-ისა-თა-Ø ⁹⁶	*-ისა-თ-Ø	-ის-თა-Ø ⁹⁶	*-ის-თ-Ø
Voc.		-ისა-თა-ლ (12/23) ¹⁰⁹	*-ისა-თ-ლ	-ის-თა-ლ (2/8) ¹¹⁰	*-ის-თ-ლ
Erg. ¹¹¹		-ისა-თა-მან (22/58)	*-ისა-თ-მან	-ის-თა-მან (21/113) ¹¹²	*-ის-თ-მან
Dat. ¹¹¹	long	-ისა-თა-სა (59/191)	*-ისა-თ-სა	-ის-თა-სა (52/1021) ¹¹³	*-ის-თ-სა
	short	*-ისა-თა-ს	*-ისა-თ-ს	*-ის-თა-ს	*-ის-თ-ს
Gen. ¹¹¹	long	-ისა-თა-ებსა (24/83)	*-ისა-თ-ისა	-ის-თა-ებსა (10/268) ¹¹⁴	*-ის-თ-ისა
	short	*-ისა-თა-ებს	*-ისა-თ-ის	*-ის-თა-ებს	*-ის-თ-ის
Instr.	long	-ისა-თა-ითა (12/19)	*-ისა-თ-ითა	-ის-თა-ითა (9/340) ¹¹⁵	*-ის-თ-ითა
	short	-ისა-თა-ით (1/2) ¹¹⁶	*-ისა-თ-ით	-ის-თა-ით (2/8) ¹¹⁶	*-ის-თ-ით
Adv.	long	-ისა-თა-ღ (1/1) ¹¹⁷	*-ისა-თ-აღ	-ის-თა-ღ (2/10) ¹¹⁷	*-ის-თ-აღ ¹¹⁸
	short	-ისა-თა-Ø ¹⁰⁴	*-ისა-თ-ა ¹⁰⁴	-ის-თა-Ø ¹⁰⁴	*-ის-თ-ა ¹⁰⁴
Plural					
Nom.		-ისა-თა-ნი (75/255)	*-ისა-თ-ნი	-ის-თა-ნი (72/481) ¹¹⁹	*-ის-თ-ნი
Voc.		-ისა-თა-ნო (3/4)	*-ისა-თ-ნო	*-ის-თა-ნო	*-ის-თ-ნო
EDG ¹²⁰		(-ისა-თა-მან etc.)	*(-ისა-თ-მან etc.)	(-ის-თა-მან etc.)	*(-ის-თ-მან etc.)

Table IV: Conglomerates of endings gen.sg. + gen.pl. + CASE

¹⁰⁹ In all other attestations of the conglomerate, the -ლ is the quotation particle.

¹¹⁰ In all other attestations of the conglomerate, the -ლ is the quotation particle or part of a circumfix (სა-/ჟ- -ლ).

¹¹¹ The given numbers comprise instances of the singular ending replacing the plural ending after -თა-.

¹¹² The number comprises 47 instances of მ-ის-თა-მან.

¹¹³ The number comprises 657 instances of მ-ის-თა-სა and 245 of თჳ-ს-თა-სა.

¹¹⁴ The number comprises 201 instances of მ-ის-თა-ებსა and 64 of თჳ-ს-თა-ებსა / თჳ-ის-თა-ებსა.

¹¹⁵ The number comprises 237 instances of მ-ის-თა-ითა and 97 of თჳ-ს-თა-ითა / თჳ-ის-თა-ითა.

¹¹⁶ In all other instances, -თაით represents the secondary ending of the instrumental(-ablative) plural, cf. n. 26 above.

¹¹⁷ In all other instances, -თაღ represents the secondary ending of the adverbial plural, cf. n. 26 above.

¹¹⁸ All instances of მისთაღ and თჳსთაღ must be regarded as containing -თაღ, not -თ-აღ.

¹¹⁹ The number comprises 335 instances of მ-ის-თა-ნი and 83 of თჳ-ს-თა-ნი / თჳ-ის-თა-ნი.

¹²⁰ Because of the exclusion of *-თა-თა-, the forms are identical with the corresponding singular forms and counted with them.

Singular		Conglomerates of genitive endings			
		long+long	long+short	short+long ¹²¹	short+short ¹²¹
Nom.	long	-თა-ღსა-ღ (139/375) ¹²²	*-თა-ღს-ი ¹²³	-თ-ისა-ღ (2/785)	*-თ-ის-ი
	short	-თა-ღსა-Ø ⁹⁶	*-თა-ღს-Ø ⁹⁶	-თ-ისა-Ø ⁹⁶	*-თ-ის-Ø ⁹⁶
Voc.		-თა-ღსა-ო (5/10) ¹⁰⁹	*-თა-ღს-ო	*-თ-ისა-ო ¹²⁴	*-თ-ის-ო
Erg.		-თა-ღსა-მან (23/28)	*-თა-ღს-მან	-თ-ისა-მან (2/57)	*-თ-ის-მან
Dat.	long	-თა-ღსა-სა (37/54) ¹²⁵	*-თა-ღს-სა	-თ-ისა-სა (2/454)	*-თ-ის-სა
	short	*-თა-ღსა-ს ¹²⁶	*-თა-ღს-ს	-თ-ისა-ს (1/2)	*-თ-ის-ს
Gen.	long	-თა-ღსა-ღსა (4/4) ¹²⁷	*-თა-ღს-ისა	-თ-ისა-ღსა (1/6)	*-თ-ის-ისა
	short	*-თა-ღსა-ღს	*-თა-ღს-ის	*-თ-ისა-ღს	*-თ-ის-ის
Instr.	long	-თა-ღსა-ღთა (2/2)	*-თა-ღს-ითა	-თ-ისა-ღთა (1/111)	*-თ-ის-ითა
	short	*-თა-ღსა-ღთ ¹²⁸	*-თა-ღს-ით	-თ-ისა-ღთ (1/5)	*-თ-ის-ით
Adv.	long	-თა-ღსა-ღ (3/3)	*-თა-ღს-აღ	-თ-ისა-ღ (1/12)	*-თ-ის-აღ
	short	-თა-ღსა-Ø ⁹⁶	*-თა-ღს-ა ⁹⁶	-თ-ისა-Ø ⁹⁶	*-თ-ის-ა ⁹⁶
Plural					
Nom.		-თა-ღსა-ნი (19/63)	*-თა-ღს-ნი	-თ-ისა-ნი (2/132)	*-თ-ის-ნი
Voc.		-თა-ღსა-ნიო (1/5)	*-თა-ღს-ნიო	*-თ-ისა-ნიო	*-თ-ის-ნიო
EDG	long	-თა-ღსა-თა (9/10)	*-თა-ღს-თა ¹²⁹	-თ-ისა-თა (2/237)	*-თ-ის-თა
	short	*-თა-ღსა-თ ¹³⁰	*-თა-ღს-თ	*-თ-ისა-თ	*-თ-ის-თ

Table V: Conglomerates of endings gen.pl. + gen.sg. + CASE

¹²¹ Only forms of მათ-, ამათ-, მავათ- and იმათ- are regarded as pertinent in this column. Numbers would be much higher if all forms of place names in -ეთ-, which are derived from plural genitives, were counted, too.

¹²² The numbers include 1 instance of მ-ის-თა-ღსა-ღ and 6 of მათ-თა-ღსა-ღ, for which cf. below.

¹²³ The forms მამათაღსი (spelt მმთაღსი?) and უფალთაღსი (spelt უჯღსი) as occurring in the Hymnary of Mikael Modrekili (KKNCM, S-425; cf. Gvakharia et al. 1978: II and III, 295, ll. 4–5 and 149: l. 17) are uncertain and remain obscure. In all other forms in -თაღსი, -თა- belongs to the word stem.

¹²⁴ In the two occurrences of მათისაო, the -ო is the quotation particle.

¹²⁵ The numbers include 2 instances of მ-ის-თა-ღსა-სა, for which cf. below.

¹²⁶ The form ყოველთაღსას appearing in an apophthegm in Sin. georg. 35, fol. 318va, ll. 28–29 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.0027938698A-ms/?sp=328>; cf. Dvali 1974: 299, l. 23) remains obscure; there is no head noun involved.

¹²⁷ The numbers include 1 instance of მ-ათ-თა-ღსა-ღთა, for which cf. below.

¹²⁸ The ending occurs only in the forms ღებ/ვლათაღსაღთ and ბილბათაღსაღთ, the first of which represents the Biblical place name Δεβλαθα (Ez. 6.14) with -თა- reflecting Gk. -θα, not the Georgian genitive plural ending. The second form is a *hapax legomenon* from the legend of Ss Sergius and Bacchus (BHG 1624; A-95, fol. 510ra, l. 1, cf. Kekelidze 1962: 89 ll. 6–7); it obviously stands for the name of the fortification which is called Βαρβαλλισός in Greek (cf. *Passio* 1895: 389, l. 29), in its turn rendering the Syriac name *Bēl Balaš* (cf. *Passio* 1895: 385 n. 1), which is likely to underly the Georgian ბილბათა- with -თ- and -ლ- permuted. In any case, we have no genitive plural ending -თა- here either.

¹²⁹ The form წმიდათაღსთა as appearing in the Second Epistle by Macarius (Ninua 1982: 144, l. 33) is erroneous for წმიდათაღსა (with single Suffixaufnahme) as present in Sin. georg. 35, fol. 113rb, l. 27 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.0027938698A-ms/?sp=117>) and Ivir. georg. 21, fol. 22r, l. 24.

¹³⁰ The form ღველათაღსათ appearing in Ez. 6.14 in the later witnesses (Saba’s and Bakar’s Bibles) stands for ღველათაღსაღთ, cf. note 128 above.

As the Tables show, the short variants of case endings usually do not occur as a second or third element in the conglomerates, which may be due to the fact that in a noun phrase with genitive attributes, it is rather the attributes that carry definiteness than the head noun; e.g., while “a house of the sons of David” is by all means well-formed and common, phrases like “David of the sons of the house” or “sons of David of the house” would require specific contexts.

In order to retrieve examples of complete noun phrases with double Suffixaufnahme, the GNC again provides a sophisticated feature, with tags like “DDErg” indicating an ergative combined with two genitives. Thus, the query string <[features = (“N” “Erg”)] [features = (“Gen”)] [features = (“DDErg”)]> yields 19 valid instances of this constellation, the first one being სახიერება-მან გონებ-ისა ბრძენ-თა-ღსა-მან “the gentleness (erg.sg.) of the mind (gen.sg.) of the wise (gen.pl.+gen.sg.+erg.sg.)” from Euthymius’ version of the Commentary of Matthew by John Chrysostom.¹³¹ By the way, we must not forget here that between the three basic elements of such noun phrases, other elements such as adjectives, pronouns or postpositions may be inserted; in order to retrieve such instances, it is necessary to add an empty feature in the query string as in <[features = (“N” “Dat”)] [] [features = (“Gen”)] [features = (“DDDat”)]>, which yields examples such as მტერ-თა მათ-თვის ჯუარ-ისა ქრისტე-ს-ისა-თა “about those enemies (dat.pl.) of the Cross (gen.sg.) of Christ (gen.sg.+gen.sg.+dat.pl.)” from the Epistle to the Philippians.¹³² Even verbal forms can appear inserted into the noun phrase as in არისტოტელი... ხუთ ყოფა-სა იტყვს ნაწილ-თა სულ-ისა-თა-სა “Aristotle... **names** (lit. speaks of) five essences (dat.sg.) of the elements (gen.pl.) of the soul (gen.sg.+gen.pl.+dat.sg.)”.¹³³ The same is true for noun phrases with simple Suffixaufnahme.¹³⁴

A special issue are again combinations with a head noun in the endless nominative, given that the endings of the genitives they combine with (-ისა-ღსა, -ის-ისა, -ისა-თა, -თა-ღსა etc.) can stand for any genitive (or, in the case of -ისა-თა, even a dative or ergative) of a head noun in simple Suffixaufnahme. Such cases do exist, of course, as in Matthew 18.14 in the Adishi Gospels¹³⁵ which runs ნება მამისა ჩემისა ზეცათაღსა, i.e. ნება-Ø მამ-ისა ჩემ-ისა ზეცა-თა-ღსა-Ø “wish of my father of the heavens”. The feature “DDAbs” does not exist in the GNC but phrases like this can easily be retrieved with the formula <[features = (“N” “Abs”)] [features = (“Gen”)] [] [features = (“DGen”)]>, with “DGen” substituting “DDAbs”.

3.2 Beyond double Suffixaufnahme

Theoretically speaking, the sequence of genitive attributes that induces double Suffixaufnahme (“A of B of C” > “C+B+A”) could be extendible *ad infinitum*, resulting, e.g., in a sixfold conglomerate (“F+E+D+C+B+A”) in a phrase of the type “A of B of C of D of E of F”. To explore whether Suffixaufnahme could really proceed beyond a double one,¹³⁶ it may be helpful

¹³¹ Cf. Shanidze 1996–98: III, 339, l. 17 / 2014: II, 395, l. 24. The given passage is missing in Ivir. georg. 10 due to a lacuna between fols 223 and 224; cf. Gippert et al. 2022: 116.

¹³² Phil. 3.18 in the pre-Athonite redaction (AB); the later one (CD) has a changed word order, resulting in მტერთა მათთვის ქრისტეს ჯუარისათა with the genitive of “Christ” preposed (cf. Dzotsenidze & Danelia 1974: 290). In Sin. georg. 58 (“Ծ”), fol. 35rb, l. 2, we read the form ქ(რისტე)ესისათაჲ, which must be regarded as hypercorrect; cf. below for similar cases.

¹³³ Thus in the Georgian version of the treatise on the Making of Man by Nemesios of Emessa (CPG 3550), ch. 15; cf. Gorgadze 1914: 94, ll. 13–14.

¹³⁴ Cf. n. 80 above as to a sample query string.

¹³⁵ Cf. above as to the wording of the other witnesses.

¹³⁶ According to Kamarauli 2022: 29, “attributive nouns with more than two additional case markers are not attested.”

first to draw up the list of candidates for the possible combinations of endings again, starting with a triple setting (“A of B of C of D” > “D+C+B+A”). Of the 576 hypothetically possible combinations resulting, we may exclude off-hand those that turned out not to occur even in double Suffixaufnahme, i.e., combinations with short variants of the genitive or dative endings after the first element of the chain. Of the remaining 156 combinations, those with a sequence of two genitive plural endings can further be excluded (*-თა-თა- being replaced by -თა-ებსა-) so that the 139 conglomerates listed in Tables VI–VIII remain.

Singular		Conglomerates of genitive endings: triple Suffixaufnahme			
		long+long+long	short+long+long	long+long+long	short+long+long
Nom.	long	-ისა-ებსა-ებსა-ე	-ის-ისა-ებსა-ე	-თა-ებსა-ებსა-ე	-თ-ისა-ებსა-ე
	short	-ისა-ებსა-ებსა-Ø	-ის-ისა-ებსა-Ø	-თა-ებსა-ებსა-Ø	-თ-ისა-ებსა-Ø
Voc.		-ისა-ებსა-ებსა-ო	-ის-ისა-ებსა-ო	-თა-ებსა-ებსა-ო	-თ-ისა-ებსა-ო
Erg.		-ისა-ებსა-ებსა-მან	-ის-ისა-ებსა-მან	-თა-ებსა-ებსა-მან	-თ-ისა-ებსა-მან
Dat.	long	-ისა-ებსა-ებსა-სა	-ის-ისა-ებსა-სა	-თა-ებსა-ებსა-სა	-თ-ისა-ებსა-სა
Gen.	long	-ისა-ებსა-ებსა-ებსა	-ის-ისა-ებსა-ებსა	-თა-ებსა-ებსა-ებსა	-თ-ისა-ებსა-ებსა
	short	-ისა-ებსა-ებსა-ეთა	-ის-ისა-ებსა-ეთა	-თა-ებსა-ებსა-ეთა	-თ-ისა-ებსა-ეთა
Instr.	long	-ისა-ებსა-ებსა-ეთა	-ის-ისა-ებსა-ეთა	-თა-ებსა-ებსა-ეთა	-თ-ისა-ებსა-ეთა
	short	-ისა-ებსა-ებსა-ეთ	-ის-ისა-ებსა-ეთ	-თა-ებსა-ებსა-ეთ	-თ-ისა-ებსა-ეთ
Adv.	long	-ისა-ებსა-ებსა-ღ	-ის-ისა-ებსა-ღ	-თა-ებსა-ებსა-ღ	-თ-ისა-ებსა-ღ
	short	-ისა-ებსა-ებსა-Ø	-ის-ისა-ებსა-Ø	-თა-ებსა-ებსა-Ø	-თ-ისა-ებსა-Ø
Plural					
Nom.		-ისა-ებსა-ებსა-ნი	-ის-ისა-ებსა-ნი	-თა-ებსა-ებსა-ნი	-თ-ისა-ებსა-ნი
Voc.		-ისა-ებსა-ებსა-ნო	-ის-ისა-ებსა-ნო	-თა-ებსა-ებსა-ნო	-თ-ისა-ებსა-ნო
EDG	long	-ისა-ებსა-ებსა-თა	-ის-ისა-ებსა-თა	-თა-ებსა-ებსა-თა	-თ-ისა-ებსა-თა

Table VI: Conglomerates of endings gen.sg./pl. + gen.sg. + gen.sg. + CASE

Singular		Conglomerates of genitive endings: triple Suffixaufnahme			
		long+long+long	short+long+long	long+long+long	short+long+long
Nom.	long	-ისა-თა-ებსა-ე	-ის-თა-ებსა-ე	(= -თა-ებსა-ებსა-ე etc.)	-თ-თა-ებსა-ე
	short	-ისა-თა-ებსა-Ø	-ის-თა-ებსა-Ø		-თ-თა-ებსა-Ø
Voc.		-ისა-თა-ებსა-ო	-ის-თა-ებსა-ო		-თ-თა-ებსა-ო
Erg.		-ისა-თა-ებსა-მან	-ის-თა-ებსა-მან		-თ-თა-ებსა-მან
Dat.	long	-ისა-თა-ებსა-სა	-ის-თა-ებსა-სა		-თ-თა-ებსა-სა
Gen.	long	-ისა-თა-ებსა-ებსა	-ის-თა-ებსა-ებსა		-თ-თა-ებსა-ებსა
	short	-ისა-თა-ებსა-ეთა	-ის-თა-ებსა-ეთა		-თ-თა-ებსა-ეთა
Instr.	long	-ისა-თა-ებსა-ეთა	-ის-თა-ებსა-ეთა		-თ-თა-ებსა-ეთა
	short	-ისა-თა-ებსა-ეთ	-ის-თა-ებსა-ეთ		-თ-თა-ებსა-ეთ
Adv.	long	-ისა-თა-ებსა-ღ	-ის-თა-ებსა-ღ		-თ-თა-ებსა-ღ
	short	-ისა-თა-ებსა-Ø	-ის-თა-ებსა-Ø		-თ-თა-ებსა-Ø
Plural					
Nom.		-ისა-თა-ებსა-ნი	-ის-თა-ებსა-ნი		-თ-თა-ებსა-ნი
Voc.		-ისა-თა-ებსა-ნო	-ის-თა-ებსა-ნო		-თ-თა-ებსა-ნო
EDG	long	-ისა-თა-ებსა-თა	-ის-თა-ებსა-თა		-თ-თა-ებსა-თა

Table VII: Conglomerates of endings gen.sg./pl. + gen.pl. + gen.sg. + CASE

Singular		Conglomerates of genitive endings: triple Suffixaufnahme			
		long+long+long	short+long+long	long+long+long	short+long+long
Nom.	long	-ისა-ღსა-თა-ღ	-ის-ისა-თა-ღ	-თა-ღსა-თა-ღ	-თ-ისა-თა-ღ
	short	-ისა-ღსა-თა-∅	-ის-ისა-თა-∅	-თა-ღსა-თა-∅	-თ-ისა-თა-∅
Voc.		-ისა-ღსა-თა-ო	-ის-ისა-თა-ო	-თა-ღსა-თა-ო	-თ-ისა-თა-ო
Erg.		-ისა-ღსა-თა-ძან	-ის-ისა-თა-ძან	-თა-ღსა-თა-ძან	-თ-ისა-თა-ძან
Dat.	long	-ისა-ღსა-თა-სა	-ის-ისა-თა-სა	-თა-ღსა-თა-სა	-თ-ისა-თა-სა
Gen.	long	-ისა-ღსა-თა-ღსა	-ის-ისა-თა-ღსა	-თა-ღსა-თა-ღსა	-თ-ისა-თა-ღსა
Instr.	long	-ისა-ღსა-თა-ღთა	-ის-ისა-თა-ღთა	-თა-ღსა-თა-ღთა	-თ-ისა-თა-ღთა
	short	-ისა-ღსა-თა-ღთ	-ის-ისა-თა-ღთ	-თა-ღსა-თა-ღთ	-თ-ისა-თა-ღთ
Adv.	long	-ისა-ღსა-თა-ღ	-ის-ისა-თა-ღ	-თა-ღსა-თა-ღ	-თ-ისა-თა-ღ
	short	-ისა-ღსა-თა-∅	-ის-ისა-თა-∅	-თა-ღსა-თა-∅	-თ-ისა-თა-∅
Plural					
Nom.		-ისა-ღსა-თა-ნი	-ის-ისა-თა-ნი	-თა-ღსა-თა-ნი	-თ-ისა-თა-ნი
Voc.		-ისა-ღსა-თა-ნო	ის-ისა-ღსა-ნო	-თა-ღსა-თა-ნო	-თ-ისა-თა-ნო
EDG	long	(= -ისა-ღსა-თა-ღსა)	(= -ის-ისა-თა-ღსა)	(= -თა-ღსა-თა-ღსა)	(= -თ-ისა-თა-ღსა)

Table VIII: Conglomerates of endings gen.sg./pl. + gen.sg. + gen.pl. + CASE

Of course, all of these conglomerates could be searched for as such in the corpora. This, however, is not necessary: by reducing the query strings to the most frequently recurring basic structures (within TITUS, *საღს*ღს?*, სისაღს?, *საღს*თა?*, *თაღსაღსა?*, *თაღსათა?*),¹³⁷ we can immediately sort out the majority of constellations because they yield no hits. In contrast to this, a few such strings do create relevant results, namely, *სათაღსა?* (4/4), *სისათა?* (6/43),¹³⁸ *სთაღსა?* (2/3), *თისათა?* (3/14),¹³⁹ and *თთაღსა?* (2/7).¹⁴⁰ Of all these 71 instances, only the four of *სათაღსა?* are nominal, and only three of them are “correct” examples of triple Suffixaufnahme; it is worthwhile examining them in more detail. Note that a search for “DDDNom” etc. is not possible in the GNC because triple Suffixaufnahme has not been implemented, for lack of previous evidence.

3.2.1 The first positive example is from the book of Joshua (8.35) in the Gelati Bible;¹⁴¹ it runs: რომელი არა აღმოიკითხა იისუჲმან ყურ-თა მიმართ ყოვლ-ისა ეკკლესი-ისა ძე-თა ისრაჲლ-

¹³⁷ The question mark as a wild card indicates that at least one more character must follow after the given string (because * can also stand for “no character”).

¹³⁸ In the form მისისათაო (მ-ის-ისა-თა-ო) occurring in the Georgian version of John Chrysostom’s “Pearl” (Melikishvili 2015: 211, l. 25), the -ო is the quotation particle again, not the vocative ending, thus leaving a form of double Suffixaufnahme (მ-ის-ისა-თა). In addition to the indicated results, there are several instances with a nominal stem in -s such as, e.g., ძოყუს-ისა-თა-ღ in the same author’s Commentary on the Gospel of Matthew (Shanidze et al. 1996–98: II, 301, l. 28–29 / 2014: II, 34, l. 22); here, too, we have only double Suffixaufnahme.

¹³⁹ In addition to the indicated results, there are several instances with a nominal stem in -t such as, e.g., ღმრთისათაღ (ღმრთ-ისა-თა-ღ, of ღმერთ- “God”) with 137 attestations; here, too, we have only double Suffixaufnahme. If we regard place names in -ეთ- as (petrified) plural genitives, we might further count instances like სპარსეთისათაღ (სპარს-ეთ-ისა-თა-ღ, of სპარს-ეთ- “Persia”) as showing triple Suffixaufnahme, which would add 8/12 instances.

¹⁴⁰ Again excluding forms of stems in -t such as წარმართთაღსაღ (წარმართ-თა-ღსა-ღ, of წარმართ- “heathen”).

¹⁴¹ No variants in the two witnesses of G; cf. Abuladze 2017: I, 688.

ისა-თა-მსა-სა “which Joshua did not read to the ears (dat.pl.) of all the assembly (gen.sg.) of the sons (gen.pl.) of Israel (gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+dat.sg.)”. In this verse, the Georgian text agrees with the Greek one of the Codex Vaticanus, which reads ὁ οὐκ ἀνέγνω Ἰησοῦς εἰς τὰ ὄτα πάσης ἐκκλησίας υἱῶν Ἰσραὴλ “which Joshua did not read to the ears of all the assembly of the sons of Israel”.¹⁴² A similar wording as in G is found in the Bakar Bible where, however, the Suffixaufnahme appears reduced: რომელი არა წარიკითხა ისუ ყურთა ყოვლისა კრებულისა ბეთა **ისრაშლისათა** “which Joshua did not read to the ears of all the congregation of the sons of Israel” (with ისრაშლ-ისა-თა gen.sg.+dat.pl. instead of *ისრაშლისა-თა-მსა-თა). A reduced Suffixaufnahme is also found in Saba’s Bible and the contemporary Tbilisi manuscript H-885 (hereafter: “D”) where, however, the “sons” are missing in the sequence of genitives: რომელ არა აღმოიკითხა ისო (ისოს S) ყურთა ყოვლისა კრებულისა ისრაელისათა “which Joshua did not read to the ears of all the congregation of Israel” (with ისრაშლ-ისა-თა for *ისრაშლ-ისა-მსა-თა, gen.sg.+gen.sg.+dat.pl.).¹⁴³ With the “sons” missing, the latter witnesses agree with the Greek Codex Alexandrinus¹⁴⁴ as well as the Armenian tradition, which has *զոր ոչ ընթերցաւ յետս յականջս ամենայն եկեղեցւոյն իսրայէլի* “which Joshua did not read to the ears of all the assembly of Israel”.¹⁴⁵

3.2.2 The second example comes from the same book of Joshua (22.30) in the same Bible, and it shows a similar constellation: ესმნეს ფინეებს-ს მღვდელ-სა და ყოველ-თა მთავარ-თა შესაკრებელ-ისა ბე-თა **ისრაშლ-ისა-თა-მსა-თა** ათასის თავ-თა, რომელნი იყვნეს მის თანა, სიბყუანი... “Phinehas the priest and all the leaders (dat.pl.) of the congregation (gen.sg.) of the sons (gen.pl.) of Israel (gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+dat.pl.), the chiliarchs (dat.pl.) who were with him, heard the words...”.¹⁴⁶ Here, the “sons” are missing in both ancient Greek codices, and the Alexandrinus even omits “Israel”: ἀκούσαντες Φινεῆς ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς, οἱ ἦσαν μετ’ αὐτοῦ, τοὺς λόγους... “Phinehas the priest and all the leaders of the congregation, having heard the words...”.¹⁴⁷ The “sons” are also missing in the later Georgian witnesses, which in this verse clearly agree with the Armenian text that has divided the noun phrase into two: *լուաւ փենէքս քահանայ, եւ ամենայն իշխանք ժողովրդեանն, եւ Հագարապետքն իսրայէլի որ էին ընդ նմա զբանսն...* “Phinehas the priest and all the leaders of the congregation, and the chiliarchs of Israel who were with him, heard the words...”,¹⁴⁸ reflected in Georgian in ესმა ფინეზს (ფინეზ S) მღვდელსა და ყოველთა მათ მთავართა (მთავართა მათ B) ერისათა და (< S) ათასისთავთა (ასისთავთა D) ისრაელისათა, რომელ იყვნეს მის თანა, სიბყუანი ესე...¹⁴⁹ In this constellation, we have two instances of simple Suffixaufnahme, namely, ერ-ისა-თა “of the people” (gen.sg.+dat.pl.) and ისრაშლ-ისა-თა “of Israel” (id.).

3.2.3 The third example is from the Gelati Bible, too, but from the book of Judges (20.6), where we read: წარვეც ყოველ-სა საზღვარ-სა მკვდრობ-ისა ბე-თა **ისრაელ-ისა-თა-მსა-სა** “I sent (her) away to all the border(s) (dat.sg.) of the inheritance (gen.sg.) of the sons (gen.pl.) of Israel

¹⁴² Vatican City, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Vat. gr. 1209 (diktyon 67840), p. 248b, ll. 2–4; see https://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.gr.1209.

¹⁴³ Cf. Abuladze et al. 2017: I, 688.

¹⁴⁴ London, British Library, Royal 01.D.VI (diktyon 74390), fol. 129b, ll. 38–40 (see the facsimile editions by Thompson 1888 and Keynon 1915); cf. Rahlfs 1979: 368 n. 2f.

¹⁴⁵ Thus the text in the Zohrab Bible (Zohrapean 1805: 432). In the Codex Vaticanus (but not the Codex Alexandrinus), verses 8.30–35 are arranged after 9.1–2 (and therefore inserted as 9.2a–f in the edition); cf. Rahlfs 1979: 367 n. 29. Other Old Georgian witnesses of the verse do not exist.

¹⁴⁶ Cf. Abuladze 2017: I, 721.

¹⁴⁷ Codex Alexandrinus, fol. 139a, l. 50–139b, l. 3; Codex Vaticanus, p. 267b, ll. 20–24.

¹⁴⁸ Cf. Zohrapean 1805: 463.

¹⁴⁹ Cf. Abuladze 2017: I, 721.

(gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+dat.sg.)”.¹⁵⁰ Here, again, the text comes closest to that of the Codex Vaticanus, which runs ἀπέστειλα ἐν παντὶ ὁρίῳ κληρονομίας υἱῶν Ἰσραὴλ “I sent (her) off to all the border(s) of the inheritance of the sons of Israel”,¹⁵¹ in the Codex Alexandrinus, the “sons” are once more missing.¹⁵² The same is true of the other Georgian witnesses of the verse, this time including the Oshki Bible which even omits the “inheritance” in მოუძღუნე იგი ყოველთა საზღვართა ისრაელისათა “I sent (her) to all the borders of Israel”, with the Suffixaufnahme regularly reduced to a simple one (ისრაელ-ისა-თა gen.sg.+dat.pl.).¹⁵³ In the Bibles of Saba and Bakar, we find ისრაელ-ისა-თა, too, but as a reduction for an expected double Suffixaufnahme in the phrases ყოველთა საზღვართა სამკუდრებელისა ისრაელისათა (for *ისრაელ-ისა-ისა-თა) and ყოველთა საზღვართა სამკუდრებელთა ისრაელისათა (for *ისრაელ-ისა-თა-სა);¹⁵⁴ and in D, which adds ტომთა “tribes” in ყოველთა საზღვართა სამკუდრებელისა ტომთა ისრაელისათა, the reduced form even stands for one with a triple Suffixaufnahme (*ისრაელ-ისა-თა-ისა-თა).

3.2.4 The fourth instance of a form containing *სათაჲსა? is different. It is found in the Epistle to the Hebrews (6.4) as contained in the Athos manuscript Ivir. georg. 42 which, according to its colophons, was written between 963 and 969 on Mt. Olympos in Bithynia on behalf of a certain Mikael Zeķepe.¹⁵⁵ The clause in question reads: რომელთა გემო-ჲ უხილავს ნიჭ-თა მათ ზეც-ისა-თა-ჲსა-ჲ “who have perceived (lit. seen) the taste (nom.sg.) of the gifts (gen.pl.) of heaven (gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+nom.sg.)”.¹⁵⁶ Here, the Suffixaufnahme comprises one element too many: the form in question should be *ზეც-ისა-თა-ჲ, with only two endings attached to the genitive (gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.). This is clearly shown by most of the other ancient witnesses of the verse, which have just the form ზეცისათაჲ;¹⁵⁷ a deviant wording is only found in the Sinai manuscript georg. 58+31+60 (“D”, dated 977), which reads რ(ომე)ლთა გემოჲ ოუხილავს ნიჭთა მ(ა)თგ(ა)ნ ღ(მრთ)ისათა ზეცისათა,¹⁵⁸ with the ending shortened to -ისა-თა and another genitive, ღ(მრთ)ისათა “of God”, added.¹⁵⁹ In any way, the form ზეცისათაჲსაჲ in the Athos codex must be regarded as hypercorrect.

3.2.5 All the remaining 67 hits are forms of the possessive pronouns მის- (ამის-, მავის-, იმის-) “his/her/its”, მათ- (ამათ-, მავათ-, იმათ-) “their”, and თჳს- (with the variants თვის-, თუის-) “his/her/its/their own”. Considering that all these pronouns are genitive formations (მ-ის-, მათ-,

¹⁵⁰ Cf. Abuladze 2017: I, 781.

¹⁵¹ Codex Vaticanus, p. 300c, ll. 39–42.

¹⁵² Codex Alexandrinus, fol. 156vb, ll. 3–5.

¹⁵³ Ivir. georg. 1^a, fol. 139rb, ll. 15–17.

¹⁵⁴ This wording matches the Armenian with *առաքելի კամենայն սահմանս ժառանգութեան իսրայելի*; cf. Zphrapean 1805: 514.

¹⁵⁵ Cf. Gippert et al. 2022: 399–400; other codices that were written by the same hand are the Athos *Mravaltavi* (Ivir. georg. 11) and the hagiographical-homiletic collection Ivir. georg. 25 (cf. ib. 402; for sample images see <https://manuscripts.imiviron.gr/codices-and-scribes/>). Beyond Mt Athos, the hand has recently been identified by Dali Chitunashvili (2023) in the codex Jer. georg. 94+82 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072880-jo>), which also contains the Pauline Epistles; to this we may add the fragment kept as V 1097-III in the University Library of Leipzig with Rom. 2.4–5.13 (cf. Assfalg 1963: 52), which is likely to stem from the lost first quire of the Jerusalem codex.

¹⁵⁶ We may again note the insertion of a verbal form, უხილავს “he has seen”, in the nominal phrase.

¹⁵⁷ Cf. Dzotsenidze & Danelia 1974: 359–360. From the older redaction, to which Ivir. georg. 42 belongs (as “T”), these are the manuscripts KKNCM, S-407 (“C”) and S-1138 (“F”); the codex SHM, 176 (“L”) does not contain the end of the phrase due to a lacuna between fols. 148v and 149r.

¹⁵⁸ Sin. georg. 31, fol. 1vb, ll. 14–17; see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00279386899-ms/?sp=52>.

¹⁵⁹ This addition is not registered in Dzotsenidze & Danelia 1974: 359; it may be due to a gloss that was erroneously copied into the main text.

თვ-ის-),¹⁶⁰ the resulting patterns are just the same as with nominal genitives,¹⁶¹ except for the short genitive ending being implied as the basis. A few examples may suffice to illustrate this. In the legend on the Translation of the Relics of St Stephen the Protomartyr (*BHG* 1651b), contained in the Athos manuscript Ivir. georg. 8 (c. end of the 10th century), we read the sentence ცოლმან მისმან მოიგონა წარხუმა-ა ნაწილ-თა ქმრ-ისა თუ-ს-ისა-თა-ა კოსტანტინეპოლეს “his wife considered the transfer (nom.sg.) of the relics (gen.pl.) of the husband (gen.sg.) of (her) own (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.), to Constantinople”,¹⁶² and the same form of the reflexive possessive pronoun is found in the Ephrem the Minor’s compilation of a Commentary on the Apostolicum (ad I Cor. 15.15) with ბუნებთა ღმრთეებისა-მთა აღადგინა მან გუამ-ი იგი ჯორც-თა მ-ისა თუ-ს-ისა-თა-ა “by the nature of divinity he built the body (nom.sg.) of the flesh (lit. fleashes, gen.pl.) of the son (gen.sg.) of his own (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.)”.¹⁶³ The form მ-ის-ისა-თა-ა “his/her/its” occurs, e.g., in the Second Sermon by (Pseudo-)Macarius (*CPG* 2410.2), where we read მის მიერ იშვა ცხორება-ა ყოველ-თა-ვე მორწმუნე-თა სახელ-ისა მ-ის-ისა-თა-ა “by her was born the salvation (nom.sg.) of all believers (gen.pl.) in (lit. of) the name (gen.sg.) of his (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.)”,¹⁶⁴ and the same form is also met with in the legend of the Nativity of John the Baptist (*BHG* 833f) as contained in the Klarjeti *Mravaltavi*, in a phrase with a remarkable split: ტადრობისა პურ-ი ეყო ეროდეს დღე-თა შობ-ისა მ-ის-ისა-თა-ა “for Herod was made the banquet bread of the day (lit. days) of the birth of his”, lit. “the banquet bread (nom.sg.) was made for Herod of the day (lit. days, gen.pl.) of the birth (gen.sg.) of his (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.)”.¹⁶⁵ Suffixaufnahme of an ergative ending is found once, in a phrase from the Georgian version of the Commentary on the Gospel of Luke by Theophylact of Ohrid which runs მომწოდებელ-მან თითო-მსა კაცად-კაცად-ისა თანამდებ-თა უფლ-ისა მ-ის-ისა-თა-მან პრქუა პირველსა “the summoner (erg.sg.) of every single debtor (gen.pl.) of the Lord (gen.sg.) of his (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+erg.sg.) said to the first one”.¹⁶⁶ The form მისთა-მსა-ა appears, e.g., in the homily on Penitence by Meletius of Antioch as contained in the Udabno *Mravaltavi*, in the sentence გემო-ა იხილონ სიტკობე-ისა-ა მ-ის და სუნელებ-ისა წამალ-თა მ-ის-თა-მსა-ა “they would perceive (lit. see) the taste (nom.sg.) of the sweetness (gen.sg.+nom.sg.) and of the aroma (gen.sg.) of the drugs (gen.pl.) of his (gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+nom.sg.)”, with Suffixaufnahme on both coordinated attributes.¹⁶⁷ Similarly, we have მისთა-მსა-სა with the dative in Suffixaufnahme in the book of the prophet

¹⁶⁰ თუ-ს- is likely to represent an older form of the genitive of თავ- “head” with syncope, contrasting with the regular form თავ-ის- without syncope.

¹⁶¹ The same is even true of possessive pronouns like შენ-ი “your (sg.)” that are not genitival formations; cf. Kamarauli 2022: 30.

¹⁶² Ivir. georg. 8, fol. 9va, ll. 4–7, with an unmotivated paragraph break before the place name.

¹⁶³ Jer. georg. 9, fol. 29vb, ll. 17–19 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072314-jo/?sp=32>); cf. Kochlamazashvili 2006: 314, ll. 25–26.

¹⁶⁴ Ivir. georg. 21, fol. 62r, ll. 25–26; in Jer. georg. 73, fol. 55r, l. 17, we see the shortened form მისისათა (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072867-jo/?sp=57>) and in SHM 181 (“D”), the nominative ending already appears a first time on მორწმუნეთა-ა (cf. Ninua 1982: 201, ll. 26–27 with n.).

¹⁶⁵ A-144, fol. 151v; cf. Mgaloblishvili 1991: 360, l. 3. In the Athos *Mravaltavi* (Ivir. georg. 11, fol. 146ra, ll. 11–12) as well as Jer. georg. 17 (fol. 121va, ll. 13–14, see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072387-jo/?sp=124>), the sentence is largely restructured and we again find the shortened form მისისათა: პეროდე ყო პური დიდი დღეთა შუებისა (sic!) მისისათა “Herod made a great banquet (lit. bread, nom.sg.) of the day (lit. days, gen.pl.) of the rejoicing (gen.sg.) of his (gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.)”.

¹⁶⁶ Jer. georg. 22, fol. 145ra, ll. 3–6 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072429-jo/?sp=148>); cf. Sarjveladze 2010: 268, ll. 13–14.

¹⁶⁷ A-1109, fol. 57v; cf. Shanidze et al. 1994, 132, ll. 19–20. In the corresponding passage of the Parkhali *Mravaltavi*, the ending is shortened again (მისთა-მსა: A-95, fol. 234rb, ll. 2–3).

Daniel (10.9) in the Bibles of Saba and Bakar in მესმა კმა-ე სიტყუა-თა მ-ის-თა-ე და სმენა-სა შინა ჩემდა კმ-ისა სიტყუა-თა მ-ის-თა-მსა-სა... “I heard the voice (nom.sg.) of the words (gen.pl.) of his (gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.), and in my (lit. to me) hearing (dat.sg.) of the voice (gen.sg.) of the words (gen.pl.) of his (gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+dat.sg.)...”;¹⁶⁸ instead of the verbal noun “hearing”, which clearly matches the text of the Theodotikon with ἐν τῷ ἀκοῦσθαι με ἀπ’αὐτοῦ,¹⁶⁹ the Oshki and Jerusalem Bibles here have a subordinate clause (და ვითარ მესმოდა “and as I heard”).¹⁷⁰ Lastly, forms of მ-ათ- “their” with triple Suffixaufnahme are, e.g., მათთა-მსა-ე in რაოდენ მრავალ არს შეუთქუმელობა-ე იგი სიცოცხლ-ისა მათ-ისა-ე და რაოდენ მრავალ არს განყოფა-ე შობ-ისა ნათესავ-თა მათ-თა-მსა-ე “How manifold is the disagreement (nom.sg.) of the life (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+nom.sg.) and how manifold is the difference (nom.sg.) of the birth (gen.sg.) of the relatives (gen.pl.) of theirs (gen.pl.+gen.pl.+gen.sg.+nom.sg.)” from the first Georgian translation of the Hexaemeron by Basil the Great (*CPG* 2835),¹⁷¹ and მათისათსა, two times occurring in მივსცნე იგინი კელ-სა მეძიებელ-თა სულ-ისა მათ-ისა-თა-სა და კელ-სა მტერ-თა მათ-თა-სა... და სედეკია... და მთავარნი მისნი მივსცნე კელ-სა მტერ-თა მათ-თა-სა და კელ-სა მეძიებელ-თა სულ-ისა მათ-ისა-თა-სა “I will give them into the hand (dat.sg.) of the prosecutors (gen.pl.) of the soul (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+dat.sg) and into the hand (dat.sg.) of the enemies (gen.pl.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+dat.sg.)..., and Zedekiah... and his leaders I will give into the hand (dat.sg.) of the enemies (gen.pl.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+dat.sg.) and into the hand (dat.sg.) of the prosecutors (gen.pl.) of the soul (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+dat.sg)” from the book of Jeremiah (34.20–21) in the Gelati and Mtskheta Bibles;¹⁷² here, the older witnesses (O and J) have reduced forms (მათათსა / მათისათა).¹⁷³ The Gelati Bible provides a peculiar case with the forms მათისათა-ე and მათისათანი appearing in the book of Leviticus (25.33) in ... განვიდეს სყიდულობა-ე სახლ-თა ქალაქ-ისა სამკუდრებელ-ისა მათ-ისა-თა-ე მიტევებასა მას, რამეთუ სახლ-ნი ქალაქ-თა ლევიტელ-თა მკუდრობ-ისა მათ-ისა-თა-ნი... “... the selling (price, nom.sg.) of houses (gen.pl.) of the city (gen.sg.) of the inheritance (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg.) shall go into the jubilee, for the houses (nom.pl.) of the cities (gen.pl.) of the Levites (gen.pl.) from (lit. of) the residence (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+nom.pl.)...”;¹⁷⁴ here, we should even expect forms with quadruple Suffixaufnahme (*მა-თ-ისა-მსა-თა-ე, gen.pl.+gen.sg.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg., and *მა-თ-ისა-თა-მსა-ნი, gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+gen.sg.+nom.pl.) so that the attested forms must be regarded as reduced. The other witnesses of the given verse show a similar wording including the form მათისათანი, but with one element less in the chains: ... გამოკდეს სასყიდელ-ი მათ-ი, სახლ-ნი ქალაქ-თა სამკუდრებელ-ისა მათ-ისა-თა-ნი, მიტევებასა მას, რამეთუ სახლ-ნი ქალაქ-თა სამკუდრებელ-ისა მათ-ისა-ნი... “... the selling price (nom.sg.) of theirs (gen.pl.+nom.sg.) (concerning) houses (nom.pl.) of the city

¹⁶⁸ Cf. Abuladze et al. 2017: II, 2881.

¹⁶⁹ Cf. Rahlfs 1979: 926.

¹⁷⁰ Ivir. georg. 1^a, fol. 420rb, l. 19; Jer. georg. 11, fol. 132rb, l. 8 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072296-jo/?sp=135>). The Septuagint version of the same verse contains neither a verbal noun nor a subordinate clause; cf. Rahlfs 1979: 926.

¹⁷¹ Jer. georg. 44, fol. 37r, ll. 13–15 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072697-jo/?sp=39>); Jer. georg. 74, fol. 56v, ll. 6–9 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072879-jo/?sp=59>) has თითოსახეობა-ე “diversity” instead of შეუთქუმელობა-ე and shows the Suffixaufnahme anticipated in სობისა-ე. Cf. Abuladze 1964: 98, ll. 15–17 (where the latter variant is not noted).

¹⁷² Cf. Danelia 1992: 141–142 for the text of the Gelati Bible, and Dochanashvili 1985: 219 with notes and Abuladze et al. 2017: II, 2655–2656 for that of Saba’s Bible.

¹⁷³ Ivir. georg. 1^a, fol. 276vb, ll. 9–22; Jer. georg. 11, fol. 21va, l. 24 – 21vb, l. 6 (see <https://www.loc.gov/resource/amedmonastery.00271072296-jo/?sp=24>). Cf. Abuladze et al. 2017: II, 2655–2656 with n. 20.

¹⁷⁴ Cf. Abuladze et al. 2017: I, 397.

(gen.sg.) of the inheritance (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+nom.pl.) shall go into the jubilee, for the houses (nom.pl.) of the cities (gen.pl.) of the residence (gen.sg.) of theirs (მა-თ-ისა-ნი, gen.pl.+gen.sg.+nom.pl.)...”;¹⁷⁵ here, it is only the last form that is reduced.

Of course, there are also some errors among the instances for triple Suffixaufnahme of possessive pronouns. E.g., in Hebrews 1.3, manuscript 176 of the SHM of Kutaisi has the form მათისადათაჲ as if standing for gen.pl.+gen.sg.+gen.pl.+nom.sg. (მა-თ-ისა-დათა-ჲ);¹⁷⁶ however, there is no head noun in the nominative there, the final -ჲ being just a hypercorrect spelling, as the other witnesses show which have სიბრძნეთა მით ძლიერებ-ისა მ-ის-ისა-დათა “with the word (instr.sg.) of the strength (gen.sg.) of theirs (gen.pl.+gen.sg.+instr.sg.)”.¹⁷⁷ An even more noticeable error is the form თჳსისისაჲ (quasi თჳ-ს-ის-ისა-ჲ, gen.sg.+gen.sg.+gen.sg.+nom.sg.) as appearing in the phrase საყდარ-ი დავით-ის, მამ-ისა თჳ-ს-ის-ისა-ჲ “the throne (nom.sg.) of David (gen.sg.), the father (gen.sg.) of his own (nom.sg.+gen.sg.+gen.sg.+nom.sg.)” in Luke 1.32 in the Adishi Gospels,¹⁷⁸ which suggests that the “father” were to be regarded as an attribute, not an apposition of David (“the throne of David of the father of his own”); here, the witnesses of the Protovulgate clearly show that this was not the case, by using თჳსისაჲ instead (თჳ-ს-ისა-ჲ, gen.sg.+gen.sg.+nom.sg.).¹⁷⁹

4. Conclusion

Erroneous formations like the ones treated above notwithstanding, we may conclude that triple Suffixaufnahme was indeed a regular feature of Old Georgian, at least for possessive pronouns. As to nouns, the three pertinent examples do raise doubts, given that they all come from two, even adjacent, books of the same redaction of the Old Testament, namely, the Gelati Bible, which was conceived in *c.* the 12th century in the Hellenising school of the Academy of Gelati, a school with a peculiar attitude towards the grammar of the Georgian language as is well known. Indeed, we may suspect that the given part of the Bible was elaborated by one and the same person who had a special predilection for the most complex grammatical forms producible. As there is a certain preference for texts provided by the Hellenising school also among the pronominal cases of triple Suffixaufnahme, this may be taken to reflect a tendency towards more linguistic reasoning in the given time frame. However, instances from earlier witnesses such as the older version of Basil’s Hexaameron, which is regarded as a translation from Arabic of *c.* the 8th–10th centuries,¹⁸⁰ show that triple Suffixaufnahme must have been a feature of Old Georgian even before. In contrast, “stacking” beyond triple Suffixaufnahme seems never to have been possible.

¹⁷⁵ Thus the text version of the Saba Bible as well as A and K; the Bakar Bible has სამკვლრებელთა მათთან in the first instance. Cf. Abuladze et al. 2017: I, 397.

¹⁷⁶ Fol. 145v, l. 8.

¹⁷⁷ Cf. Dzotsenidze & Danelia 1974: 343–344 with n.

¹⁷⁸ Cf. Taqaishvili 1916: Tabl. 103.

¹⁷⁹ Cf. Samushia & Dundua 2011–2014: https://titus.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/ntkpl/ntkpl045.htm#NT_Lk.1_32.

¹⁸⁰ Abuladze 1964: 20.

References

- Abuladze (1944): აბულაძე, ილია, “მრავალთავი”, აკად. ნ. მარის სახელობის ენის, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინსტიტუტის მოამბე 14, 241–316 [repr. in შრომები 3, თბილისი: მეცნიერება 1975, 45–106]. <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/317993>.
- (1955): მამათა სწავლანი X და XI ს.-თა ხელნაწერების მიხედვით, გამოსცა ილია აბულაძემ ა. შანიძის რედაქციით (ძველი ქართული ენის ძეგლები, 8). თბილისი: სალ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა. <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/364556>.
- (1957): ბალავარიანის ქართული რედაქციები, გამოსცა, გამოკვლევა და ლექსიკონი დაურთო ილია აბულაძემ, ა. შანიძის რედაქციით (ძველი ქართული ენის ძეგლები, 10). თბილისი: საქ.სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა. <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/418928>.
- Abuladze et al. (1971): ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები. წიგნი III (მეტაფორული რედაქციები XI–XIII სს.). დასაბუთდად მოამზადეს ე. გაბიძაშვილმა, ნ. გოგუაძემ, მ. დოლაძემ, გ. კიკნაძემ და ც. ქურციკიძემ, ილია აბულაძის ხელმძღვანელობითა და რედაქციით. თბილისი: მეცნიერება. <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/331452>.
- (2017): ბიბლია. ძველი აღთქმა. I–II. სარედაქციო კოლეგია: ილია აბულაძე, ნარგიზა გოგუაძე, ვლადიმერ კეკელია, ციალა ქურციკიძე. თბილისი: კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი.
- Anton (1885): ქართული ღრამმატიკა, შედგენილი ანტონ I-ის მიერ. გემოცემული ალექსანდრე ეპისკოპოსის საფასით. თბილისი: ექვთიმე ხელაძის სტამბა. <http://dspace.gela.org.ge/handle/123456789/4974>; <https://books.google.de/books?id=WN8nAAAAyAAJ>.
- Assfalg (1963): *Georgische Handschriften*, beschrieben von Julius A. (Verzeichnis der orientalischen Handschriften in Deutschland, 3). Wiesbaden: Steiner. https://rep.adw-goe.de/bitstream/handle/11858/2267/2315_VOHD_III.pdf.
- Bakar (1743): ბიბლია. აწ ახალი დაბეჭდული: ქართულს ენასა ზედა ჟამსა დიდად ამალღებულისა და სრულიად რუსეთისა თუთ: მპყრობელისა და კეთილ მორწმუნისა იმპერატრიცა ელისაბედ პეტრე დიდის ასულისა: და მექედრისა მისისა დიდის პეტრეს შვილის შვილისა და დიდის თავადის: პეტრე თეოდორის ძისასა: ბრძანებითა: და წარსაგებელითა საფასეთათა: საქართველოს: მეფის. ბაქარ ვახტანგის ძისათა: ... სამეფოსა: ქალაქსა: დიდსა: მოსკოვს: დაბასა: სესვენცისასა. <https://digitale-sammlungen.ulb.uni-bonn.de/urn/urn:nbn:de:hbz:5:1-12852>; <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/151245>.
- BHG: *Bibliotheca Hagiographica Graeca*. 3e édition, mise à jour et considérablement augmentée par François Halkin. Bruxelles: Société des Bollandistes.
- Boeder (1995): Winfried B., “Suffixaufnahme in Kartvelian”, in Frans Plank (ed.), *Double Case. Agreement by Suffixaufnahme*. New York / Oxford: Oxford University Press, 151–215.
- Brosset (1834): Marie-Félicité Br., *ჰელოვნება აზნაურებითი გინა ქართული ენის თუთ მასწავლლებელი / L'art libéral ou grammaire géorgienne*. Paris: Roissy. <https://digitale-sammlungen.ulb.uni-bonn.de/urn/urn:nbn:de:hbz:5:1-4108>; <https://books.google.com/books?id=LMAoF16x9noC>.
- (1837): id., *Éléments de la langue géorgienne*. Paris: Imprimerie Royale. <https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10571748>; <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.b3209747>; <https://books.google.de/books?id=0M4GAAAAQAAJ>; <https://books.google.de/books?id=8YxeAAAACAAJ>; https://books.google.de/books?id=eKj_KsFcXpcC; <https://books.google.de/books?id=G3ZFAAAACAAJ>; <https://books.google.de/books?id=iWATAAAAQAAJ>; <https://books.google.de/books?id=yJgJAQAIAAJ>.
- Chitunashvili (2023): Dali Ch., “Unknown Scribe of the 10th Century: Mount Olympus (Bithynia) – Jerusalem – Mount Athos”, paper read at the *Second International Scientific Conference "Georgian Manuscript Heritage" / Korneli Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts – 65 / Georgian Monastery of Iviron (Mount Athos) – 1040*, Tbilisi: National Parliament Library of Georgia, 29 June 2023.
- Coulie et al. (2013): Sancti Gregorii Nazianzeni *Opera. Versio iberica*. VI: *Orationes XI, XXI, XLII*, editae a Bernard C. et Helene Metreveli[†] et Ketevan Bezarachvili, Tsiala Kourtsikidze[†], Nino Melikichvili, Maia Raphava (Corpus Christianorum, Series Graeca, 78 / Corpus Nazianzenum, 26). Turnhout: Brepols.

CPG: Clavis patrum graecorum. Cura et studio Mauritii Geerard. Turnhout: Brepols.

Danelia (1992): იერემიას წინასწარმეტყველების ძველი ქართული ვერსიები. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, ლექსიკონი და გამოკვლევა დაურთო კორნელი დანელიამ. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. <https://dSPACE.nplg.gov.ge/handle/1234/363256>.

Dochanashvili (1981–86): მცხეთური ხელნაწერი. [I]: მოსეს ხუთწიგნეული, ისო ნავე, მსაჯულთა, რუთი. 1981. [II]: მეფეთა I, II, III, IV, ნეშტთა I, II, ეზრას I, II, III წიგნები. 1982. [III]: ტობის, ივდიის, ესთერის, იობის წიგნები, ფსალმუნი, იგავთა წიგნი. 1983. [IV]: ეკლესიასტე, სიბრძნე სოლომონისა, ქება ქებათა სოლომონისა, წინასწარმეტყველთა წიგნები – ესაია, იერემია, ბარუქი, ეზეკიელი. 1985. [V]: დანიელი, მცირე წინასწარმეტყველთა და ახალი აღთქმის წიგნები. 1986. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო ელ. დოხანაშვილმა. თბილისი: მეცნიერება. https://iverieli.nplg.gov.ge/bitstream/1234/431828/1/McXeturi_Xelnaweri_1982.pdf; https://iverieli.nplg.gov.ge/bitstream/1234/431839/1/McXeturi_Xelnaweri_1983.pdf; https://iverieli.nplg.gov.ge/bitstream/1234/431850/1/McXeturi_Xelnaweri_1986.pdf.

Dolidze (1970): ქართული სამართლის ძეგლები. ტომი III: საეკლესიო საკანონმდებლო ძეგლები (XI–XIX სს.). ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო პროფ. ი. დოლიძემ. თბილისი: მეცნიერება. https://dSPACE.nplg.gov.ge/bitstream/1234/87526/1/Qartuli_Samartlis_Dzeglebi_Tomi_III.pdf.

Dondua (1930): Карпез Дариспанович Дондуа, “К вопросу о родительном эмфатическом в древнелитературном грузинском языке”, Известия Академии Наук СССР, Отделение гуманитарных наук 1930/3, 195–209; reprinted in Dondua 1967: 114–131 and Dondua 1975: 21–33.

— (1967): კარპეზ დონდუა, რჩეული ნაშრომები. I. შეადგინა, წინასიტყვა და შენიშვნები დაურთო ალ. ლლონტმა. თბილისი: მეცნიერება.

— (1975): К[арпез] Д[ариспанович] Дондуа, Статьи по общему и кавказскому языкознанию. Ленинград: Академия Наук СССР.

Dvali (1974): შუა საუკუნეთა ნოველების ძველი ქართული თარგმანები. II. ანბანურ-ანონიმური პატერიკები. ტექსტი გამოესაცემად მოამზადა მანანა დვალმა. თბილისი: მეცნიერება.

Dzotsenidze & Danelia (1974): პავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები. გამოსაცემად მოამზადეს ქეთევან ძოწენიძემ და კორნელი დანელიამ, აკაკი შანიძის რედაქციით (ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 16). თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. <https://digitallibrary.tsu.ge/book/2021/july/shromebi/pavles-epistoleta-qartuli-versiebi.pdf>.

Fähnrich (1994): Heinz F., Grammatik der altgeorgischen Sprache. Hamburg: Buske.

Gabidzashvili & Kavtaria (1980): ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები, წიგნი VI. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს, გამოკვლევა, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთეს ენრიკო გაბიძაშვილმა და მიხეილ ქავთარიამ. რედაქტორი მზექალა შანიძე. თბილისი: მეცნიერება. <https://iverieli.nplg.gov.ge/handle/1234/330663>.

Gaioz (1789): [გაიოზ რექტორი], შესავალი ღრამმატიკისა (ქართული წიგნი, 81). კრემენჩუკ. Staatsbibliothek Berlin: 3 A 251729.

Garitte (1955): *Lettres de S. Antoine. Version géorgienne et fragments coptes*, éditées par Gérard G. (Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium, 148 / Scriptorum Iberici, 5). Lovanii: Durbecq.

Gigineishvili & Giunashvili (1979): შატბერდის კრებული X საუკუნისა. გამოსაცემად მოამზადეს ბ. გინიეიშვილმა და ელ. გიუნაშვილმა (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, 1). თბილისი: მეცნიერება. <https://archive.org/details/shatberdi>.

Gigineishvili et al. (1989–91): წიგნი ძუელისა აღთქმისანი. ნაკვ. 1: შესაქმისა. გამოსლვათა. ყველა არსებული ხელნაწერის მიხედვით გამოსაცემად მოამზადეს ბაქარ გიგინეიშვილმა და ცოტმე კიკვიციანი. გამოკვლევა ბაქარ გიგინეიშვილმა. 1989. ნაკვ. 2: ლევიტელთა, რიცხუთა, მეორისა სჯულისა. ... გამოსაცემად მოამზადეს ილია აბულაძემ, ბაქარ გიგინეიშვილმა, ნარგიზა გოგუაძემ და ციალა ქურციკიძემ. 1990. ნაკვ. 3: ისო ნავესი, მსაჯულთა, რუთისი. ... გამოსაცემად მოამზადეს და გამოკვლევა დაურთეს ციალა ქურციკიძემ და უჩა ცინდელიანმა. 1991. (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, 11/1–3). თბილისი: მეცნიერება. <http://gelati.edu.ge/wp-content/uploads/2013/06/შესაქმისა-გამოსლვათა.pdf>.

- Gippert (1984): Jost G., “Zur historischen Onomastik des Georgischen”, *Georgica* 7: 37–42. <https://titus.uni-frankfurt.de/personal/jg/pdf/jg1984a.pdf>.
- (2022): Jost G., “Old Georgian ‘Suffixaufnahme’ revisited”, *Digital Kartvelology* 1, 120–142. <https://adh.ge/wp-content/uploads/2022/10/9-Gippert DiKa VI.pdf>.
- Gippert et al. (2022): Jost G., Bernard Outtier, Sergey Kim in cooperation with Ketevan Asatiani, Manana Dolakidze†, Lali Jghamaia, Maia Karanadze, Mikheil Kavtaria†, Lili Khevsuriani†, Lia Kiknadze, Tinatin Tseradze, Tsitsino Guledani, Tinatin Jikurashvili, Eka Kvirkvelia, Giorgi Lomsadze, Sopio Sarjveladze, Mzekala Shandize, Darejan Tvaltvadze, and Georgios Boudalis, *Catalogue of the Georgian Manuscripts*. Mt. Athos: Holy Monastery of Iviron.
- Gorgadze (1914): ნემესიოს ემესელი, ბუნებისათვის კაცისა. ბერძნულითგან გადმოღებული იოვანე პეტრიწის მიერ. ქართული ტექსტი შეისწავლა, გამოსაცემად მოამზადა და ლექსიკონ-საძიებლები დაურთო ს.რ. გორგაძემ (საეკლესიო მუზეუმის გამოცემა, 17). თბილისი: საეკლესიო მუზეუმი. <http://dspace.gela.org.ge/handle/123456789/7224>.
- Gvaramia (1986): იოვანე ოქროპირის ცხოვრების ძველი ქართული თარგმანი და მისი თავისებურებანი 968 წლის ხელნაწერის მიხედვით. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა და ლექსიკონ დაურთო რ. გვარამიამ (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, 8). თბილისი: მეცნიერება.
- Gvaramia et al. (1978): მიქაელ მოდრეკილის პიძნები. X საუკუნე. წიგნი II–III. ტექსტი გადმოწერა დედნიდან და გამოსცა ვაძა გვარამიამ; კალიგრაფი როლანდ ბურჭულაძე, რედაქტორი აკად. შალვა ამირანაშვილი. თბილისი: საბჭოთა საქართველო.
- Ioane (1862): კალმასობა. თხზ. იოანე ბატონი-შულისა. ქართულთ-იმერთ საზოგადოების მონდობილობით გამოცემული ცისკრის რედაქციითგან. ნაწილი პირუჭლი. ტფილისი: კერესელიძის ტიპოგრაფიაში. <http://dspace.gela.org.ge/handle/123456789/7319>.
- Kamarauli (2022): Mariam K., *The Nominal Domain in Georgian. A Diachronic Analysis* (Folia Caucasica, 5). Wiesbaden: Reichert.
- Kekelidze (1962): კორნელი ეკელიძე, ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან, VIII. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. https://digitallibrary.tsu.ge/book/2020/oct/boooks/kekelidze_8.pdf.
- Khakhanashvili (1904): Багратъ, епископъ тавроменийскій. Грузинскій текстъ по рукописямъ XI в. Съ предисловіемъ и переводомъ издалъ А. Хахановъ (Труды по востоковѣдѣнію, 19). Москва: Лазаревскій Институтъ Восточныхъ Языковъ. <https://books.google.de/books?id=CsexAAAAMAAJ>.
- Keynon (1915): *The Codex Alexandrinus (Royal Ms. 1 D v–VIII) in Reduced Photographic Facsimile. Old Testament. I: Genesis – Ruth*. [Edited by F. G. K.]. London: British Museum. <https://archive.org/details/codexalexandrin02unknuoft>; <https://archive.org/details/TheCodexAlexandrinusV.1>.
- Kochlamazashvili (2006): სამოციქულოს განმარტება, გამოკრებული იოვანე ოქროპირის და სხვა წმიდა მამათა თხზულებიდან, თარგმნილი ეფრემ მცირის (კარიჭის ძის) მიერ. II. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და წინასიტყუა დაურთო ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა / Comments on the Apostolicum, According to the Works of John Chrysostom and Other Holy Fathers. Translated from Greek into Georgian by Ephrem Mtsire (11th c.). II. Edited by Tamaz (Euthymios) Kochlamazashvili. Tbilisi: Patriarchate of Georgia, Tbilisi Theological Academy and Seminary / Georgian Academy of Sciences, K. Kekelidze Institute of Manuscripts. <http://gelati.edu.ge/wp-content/uploads/2013/06/სამოციქულოს-განმარტება-თარგმნილი-წმინდა-ეფრემ-მცირის-მიერ-II.pdf>.
- Март (1925): Николай Яковлевич Март, *Грамматика древнелитературного грузинского языка* (Материалы по Яфетическому Языкознанию, 12). Ленинград: Российская Академия Наук. https://rusneb.ru/catalog/000199_000009_009116946/; <http://e-heritage.ru/Book/10082431>.
- Melikishvili (2015): წმიდა იოანე ოქროპირის ჰომილეტიკური კრებული "მარგალიტი", ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა წაუმძღვარა და ლექსიკონი დაურთო ნინო მელიქიშვილმა / St. John Chrysostom's Homiletic Collection "The Pearl" ("Margaliti"). The text prepared for publication, research and dictionary submitted by Nino Melikishvili (ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკური ძეგლები, 2). თბილისი: თბილისის სასულიერო აკადემია და სემინარიის გამომცემლობა.

- Metreveli et al. (1980): უძველესი იადგარი. გამოსაცემად მოამზადეს, გამოკვლევა და საძიებელნი დაურთეს ელ. მეტრეველმა, ც. ჭანკიევმა და ლ. ხევსურთანმა (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, II). თბილისი: მეცნიერება. <https://iverieli.nplg.gov.ge/handle/1234/435562>.
- Mgaloblishvili (1991): კლარჯული მრავალთავი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო თამილა მგალობლიშვილი (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, 12/1). თბილისი: მეცნიერება. <http://gelati.edu.ge/wp-content/uploads/2013/06/კლარჯული-მრავალთავი-XII-საუკუნე.pdf>.
- Motkhroba (1912): მოთხრობა შობისათვის უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესა. თქმული ნეტარისა იოანე ხუცისა და მონაზონისა დამასკელისა (გამოცემა წმიდა ათონის იოანე ღვთისმეტყველის ქართველთა საგანისა, 1). ქუთაისი: ძმობა.
- Nikolaishvili (1970): გაიოზ რექტორი, ქართული დრამატიკა. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა და ლექსიკონი დაურთო ელენე ნიკოლაიშვილმა. თბილისი: მეცნიერება.
- Ninua (1982): ფსევდონიკარის თხზულებათა ქართული ვერსია. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა და ლექსიკონი დაურთო გ. ნინუა (ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, 4). თბილისი: მეცნიერება.
- Passio (1895): “Passio antiquior Ss. Sergii et Bacchi, graece nunc primum edita”, *Analecta Bollandiana* 14: 373–395.
- Rahlf s (1979): *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, edidit Alfred R. Duo volumina in uno. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.
- Samushia & Dundua (2011–14): *Novum Testamentum georgice. Synopsis completa / The Old Georgian Four Gospels: Complete Synopsis*. On the basis of the original manuscripts, facsimiles and editions electronically prepared by Lela S. and Natia D. within the LOEWE research cluster “Digital Humanities Hesse”, Frankfurt, 2011–2014. <https://titus.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/ntkpl/ntkpl.htm>.
- Sarjeladze (2010): თეოფილაქტე ბულგარელი, თარგმანებად ლუკას სახარებისად. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო სოფიო სარჯველაძემ. თბილისი: ნეკერი.
- Shanidze (1976): აკაკი შანიძე, ძველი ქართული ენის გრამატიკა (ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 18). თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. German translation: Shanidze 1982. <https://dokumen.tips/documents/-55cf8f18550346703b98ed7e.html>.
- (1982): Akaki Schanidse, *Altgeorgisches Elementarbuch*. 1. Teil. *Grammatik der altgeorgischen Sprache*. Aus dem Georgischen von Heinz Fähnrich (Schriften des Lehrstuhls für altgeorgische Sprache, 24). Tbilissi: Staatsuniversität Tbilissi.
- Shanidze et al. (1959): სინური მრავალთავი 864 წლისა. სასტამბოდ მოამზადეს კათედრის წევრები აკაკი შანიძის რედაქციით, წინასიტყვაობით და გამოკვლევით (ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 5). თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. https://digitallibrary.tsu.ge/book/2021/july/books/shanidze_sinuri_mravalvavi_shromebi.pdf.
- (1994): უდაბნოს მრავალთავი. აკაკი შანიძისა და ზურაბ ჭუმბურიძის რედაქციით. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს ლ. ბარამიძემ, კ. დანელიამ, რ. ენუქაშვილმა, ი. იმნაიშვილმა, ლ. კიკნაძემ, მ. შანიძემ და ზ. ჭუმბურიძემ (ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 28). თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. <https://digitallibrary.tsu.ge/book/2021/dec/shromebi/shanidze-udabnos-mravalvavi.pdf>.
- (1996–98): წმ. იოანე ოქროპირი, თარგმანებად მათეს სახარებისად. თარგმანი წმ. ეფთვიმე მთაწმიდელისა. I–III. წიგნი გამოსაცემად მოამზადდა ათონის ხელნაწერთა შემსწავლელ ლაბორატორია „ორიონში“. ტექსტი უძველესი ხელნაწერების მიხედვით მოამზადეს მერაბ ბაბუხაძიამ, ლილი ბასილაიამ, ნინო დობორჯგინიძემ, დარეჯან თვალთვაძემ, თინათინ კარსანიძემ, მანანა მანხანელმა, ნინო შარაშენიძემ, ნანა შულღაძემ, თამარ ცოფურაშვილმა, თინათინ ციციტიშვილმა; რედაქტორი: მხექალა შანიძე. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.
- (2014): წმ. იოანე ოქროპირი, თარგმანებად მათეს სახარებისად. თარგმანი წმ. ეფთვიმე მთაწმიდელისა. I–II. ტექსტი უძველესი ხელნაწერების მიხედვით მოამზადეს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლაბორატორია „ორიონის“ თანამშრომლებმა: მერაბ ბაბუხაძიამ, ლილი ბასილაიამ, ნინო დობორჯგინიძემ, დარეჯან

თვალთვაძემ, თინათინ კარსანიძემ, მანანა მახსანელმა, ნინო შარაშენიძემ, ნანა შუღლაძემ, თამარ ცოფურაშვილმა, თინათინ ცქიტიშვილმა, მარინე ოდიკაძემ; რედაქტორი: მზექალა შანიძე. თბილისი: ბეთანია.

Taqaiashvili (1916): *Адышское евангелие*. 200 фототипических таблиц и предисловие Е. С. Такайшвили (Материалы по археологии Кавказа, 14). Москва: Типография Г. Лиснера и Д. Совко. https://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/321681/1/Materiali_Po_Arxeologii_Kavkaza_Vipusk_XIV_1916.pdf; <https://books.google.de/books?id=-vWW-Fm0NQ4C&q>.

Thompson (1881): *Facsimile of the Codex Alexandrinus. Old Testament. Vol. I: Genesis – 2 Chronicles*. [Edited by E. Maunde Th.]. London: British Museum. <https://archive.org/details/codex-alexandrinus>.

Van Esbroeck (1975): Michel V. E., *Les plus anciens homéliaires géorgiens. Étude descriptive et historique* (Publications de l’Institut orientaliste de Louvain, 10). Louvain-la-Neuve: Institut orientaliste.

— (1984): Les versions géorgiennes d’Épiphanie de Chypre, *Traité des poids et des mesures*, édité par Michel-Jean V. E. (Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium, 460 / Scriptorum Iberici, 19). Lovanii: Peeters.

Zohrapean (1805): *Աստուածաշունչ մատենան հին եւ նոր կտակարանաց*. Յաշխատասիրութեան Տն. Հ. Յովհաննու Չոիրապեան. Հատոր առաջին. Ի Վեննսիկ: Ի Գործարանի Սքն. Ղազարու. <https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10914796>.

This publication is part of a project that has received funding from the European Research Council (ERC) under the European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme (Grant agreement No. 101019006) and from the Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG, German Research Foundation) under Germany’s Excellence Strategy – EXC 2176 ‘Understanding Written Artefacts: Material, Interaction and Transmission in Manuscript Cultures’ (Project No. 390893796).

“Suffixaufnahme”-ს რევიზიისათვის ძველ ქართულში (II)

იოსტ გიპერტი (ჰამბურგი)

მიუხედავად იმისა, რომ ქართული ენისათვის დამახასიათებელი ლინგვისტური ფენომენი *Suffixaufnahme* – ძველი ქართული ენის ტექსტებში დადასტურებული ადნომინალური ნათესაობითის (დეგენერირი) ფორმები, რომლებიც გავრცობილია მათ მიერ განსაზღვრული არსებითი სახელის ბრუნვის ნიშნით – ხშირად არის განხილული ქართული ენის გრამატიკოსთა მიერ, მისი გამოყენების წესები და გამონაკლისები ჯერ კიდევ არ არის ნათლად ახსნილი და სრულად წარმოდგენილი. შესაბამისად, ამ ფენომენის რამდენიმე მნიშვნელოვანი ასპექტი ჯერ კიდევ პასუხგაუცემელია. ნაშრომში განხილულია ორი საკითხი, კერძოდ: რამდენად შესაძლებელია, რომ მოკლე და გრძელი დაბოლოებები მონაწილეობდეს *Suffixaufnahme*-ში, და შესაძლებელია თუ არა მორფოლოგიური ელემენტების გამეორება ორზე მეტჯერ. ნაშრომში გამოყენებულია ციფრული კორპუსები: TITUS და GNC, რომლებიც მოიცავს ქართული ენის უზარმაზარ ტექსტობრივ მონაცემებს უძველესი წერილობითი ძეგლებიდან დღემდე; ასევე გათვალისწინებულია ის ხელნაწერებიც, რომელთა დედნები დღეისათვის უკვე ხელმისაწვდომია. ზემოთ მოყვანილი საკითხები გამოკვლეულია სტატისტიკური ანალიზის გამოყენებით, რაც აქამდე შეუძლებელი იყო. ამდენად, ნაშრომში მოცემულია ახალი ხედვა *Suffixaufnahme*-სა და მისი გამოყენების წესებთან დაკავშირებით.